

PROSVETA

GLASILO SLOVENSKE NARODNE PODPORNE JEDNOTE

Izdaže vsak dan razen nedelj in praznikov.
Issued daily except Sunday and Holidays.

LETTO—YEAR XVI. Cena lista je 25.00.

Entered as second-class matter January 25, 1916, at the post-office at Chicago, Illinois, under the Act of Congress of March 3, 1875.

Chicago, Ill., sreda, 10. januarja (Jan. 10), 1923.

Subscription \$5.00
Yearly

Uredniki in upravniki
prostor: 2657 So.
Lawndale Ave.
Office of Publication:
2657 So. Lawndale Ave.
Telephone Lawndale 4635

STEV.—NUMBER 8.

ENO ČETRTINO DELOVNIH MOČI V INDUSTRIJAH DAJEJO DELAVKE.

S TEM JE STARA TEORIJA PODRETA, DA ŽENE DELAJO, DA IMAJO DENAR ZA IGLE.

Mesec delavke pomaga dandanes prehraniti družino.

Washington, D. C. — Brezična brzjavka, ki jo je razposal ženski biro križem Združenih držav, porušuje staro teorijo, da žene zaradi tega delajo v industriji, da zaslužijo denar za igle. Podjetniki so prav radi naglašali, da dekleta zaradi tega delajo v industriji, da zaslužijo denar samo za obliko in da lahko pohajajo k zabavam. Brzjavka pravi, da danes dela v industriji osem in pol milijona žens, kar znese eno četrtino delovne sile v industriji.

Ženski biro pravi, da dejstva govore, da morajo žene delati, da z denarjem, ki ga zaslužijo, kupijo živež, pomagajo plačati stanovanje in nositi druge prehranitvene stroške družine. Izjave, da žene delajo v industriji, da zaslužijo denar za svojo osebno potrato, služijo le brezvestnim podjetnikom, da ložje znižujejo mesce delavkam, ki garajo v tovarnah pri vretenih in tkalskih stolih.

Žene morajo delati, da pomagajo prehraniti delavske družine. Delavska dekleta hodijo v tovarne, da dostikrat prežive svoje hrome roditelje, katerim je industrija vzelu vse delavne moči.

Kdor se briga za pojave v industriji, bo našel žene, ki se nikdar ne omože, ampak dela po dvajset, trideset in več let v industriji, dokler niso nihil delovne moči izčrpali. Gmešene senčje življenje hodi v tovarne in opravljati razna dela v industriji, da pomagajo držati proč stradanje od družine.

In če bi kdo tistih starih teorij stavd dandanes pogledal na dom delavske družine, bi se lahko prepričal, da žene delajo po osm, deset ur v tovarni, na kar pridejo domov, da opravijo po težkem dnevnu delu še domače delo. Tako delo po delopustu v tovarni gotovo ni prijetno.

Ako bi žene res hodile delati v tovarne samo zaradi zabave, tedaj bi delale v tovarnah tudi žene tovarnarjev, finančnikov, bankirjev in rudniških in železniških podjetnikov. Ampak žene teh ljudi pogrešamo pri delu v industriji, kajti delo v industriji ni prijetna zabava, ampak je težko, enolično, mukotrpo in duha moreče.

Žene finančnikov, bankirjev in raznih industrijskih podjetnikov pa najdemo na zabavilih, ne pri delu v tovarnah. Že to dejstvo govori jasno kot beli dan, da žene in hčere delavcev ne hodijo v tovarne zaradi zabave, ampak da pomagajo prehraniti sebe in družine.

Marsikatera delavka bdi še doma do počasi, ko pride od dela iz tovarne domov, da opravi domače delo. Zjutraj mora pa zopet v tovarno na delo. In to ni zabava, ampak je muka, veliko trpljenje, ki ga pozna samo oni, kateri ga okusi.

PRIVATNI INTERESI SMEŠIJO SAMI SEBE.

Washington, D. C. — Zagovorniki subvenčne plovbine predloge zagovarjajo včas na tako besesti način privatne interese, da bjejo sebe po zobe. Ta zagovorniki, ki veliko gobesajo in malo misijo, je postavil v pravo lue senator Brookhardt iz države Iowa, ko je rekel:

„Čemu ta čudežna agitacija za narodno obrambo, ko so ladije vendar lastnina vlade, katera jih bo lastovala, ako jih bo kdaj potrebovala v vojnem času. Nekdo želi, da se te ladije prodajo nekemu drugemu v interesu narodne obrambe. Meni se zditi tak predlog najbolj amenski, ki je bil kdaj predložen. To ni narodna obramba. Ampak to je umikanje daleč pred od narodne obrambe.“

KAM NAZADNJAŠKI DELAVSKI VODITELJI TIRAO DELAVCEV.

Des Moines, Iowa. — (Feder. Press) — Fred Canfield, predsednik Iowske delavske federacije, je pričel agitirati za predlog, da vsi člani strokovnih unij, ki niso ameriški državljanji, izgubijo volilno pravico v unijah, dokler ne postanejo državljanji. J. C. Lewis, sedanja predsednika federacije, pobija ta predlog, ker je, da oropanje velikega števila organiziranih delavcev volilne pravice o zadevah v organizaciji pomeni razdor in oslabljenje unij.

DOBER DOKAZ KRVINKE GARDISTOV V HERRINU.

Pismo pobožnika njegovi ločeni ženi dokazuje, da so gardisti izkali konflikt z rudarji.

OBRAVNAVA JE PRETEGANJA.

Marion, Ill. — Obravnavna proti petim rudarjem iz Herrina se ni nadaljevala v pondeljek, ker je imel sodnik Hartwell druge opravke.

Marion, Ill. — (Feder. Press) — Zagovorniki oboženih rudarjev imajo v rokah pismo gardista, ki dokazuje, s kakimi nameni so skebi in pobožniki invadirali Herrin zadnje poletje ob času rudarske stavke. Pismo je del evidec v prid rudarjem. Pisal ga je Sherman Holman svoji ločeni ženi in se pobahal, da služi \$12 na dan in ne dela drugega kot sedi in drži puško na kolenih ter opazuje stavkarje, ki kažejo glave "kot zajci izza grmovja".

Vsebina pisma je sledi:

"Gotovo se bož čudila, ko investem sem tu dol' s tropom muniznarjev," hah! Ampak nad "muniznj" so winchesterske puške in strojnike in komaj že čakamo, kdaj prično (puške) z godbo. Marsikatera delavka bdi še doma do počasi, ko pride od dela iz tovarne domov, da opravi domače delo. Zjutraj mora pa zopet v tovarno na delo. In to ni zabava, ampak je muka, veliko trpljenje, ki ga pozna samo oni, kateri ga okusi.

Imenito se imamo! Sluzimo po \$12 dnevno in — sedimo s puškami na kolenih. V tridesetih dneh je \$360. Najeti smo za 90 dni; to pomeni, da bom tukaj do 10. septembra. Po končani službi morda ostanem tukaj na zabavi. Ne vem, kdaj se vrнем v Carterville. Mogoče pridem enkrat počasi z avtomobilom. Ako Te ne najdem doma, si poiščem drugo ženeko.

Naš načrt je, da zdrobimo stavko pred septembrom. Do zdaj gre vse gladko, kakor po loju, toda pripravljeni smo na vse. Ako si kaj lačna, pridi sem. Tu je gostija vsak dan in vse prosti. Moje službe so navadno dobre, ali ta je izredno dobra.

Pozdravi vse moje prijatelje in sovrači v povej jim, da sedim ur dnevno s puško na kolenih in čakam, kdaj štrajkarji počajo glave izza grma kot zajci, da bom imel majhno tarčo za strelenje. Imam novega prijatelja, ki bi rad vedel, če je tam kaj mladih deklet. Kadar dobiva galon pravega 'muniznja', se pripremijo. Saj vem, da ne spis sama. In prav imaš, samo glej, da si posliši korenjska, ki nima bosa, da Te ne bo kaka babnica vlekla za lase ali poslala v pekel.

To zadostuje. Nahajam se tri in pol milje od No. 9 Madison mine. Odgovori mi, ako hočeš. Tvoj udanik Sherman Holman. Naslov: Box 32, Marion, Ill."

VREME.

Chicago in okolica: V četrtek in v nedeljo marzje. Južni in južnozahodni vetrovi. Temperatura v zadnjih 24 urah: najvišja 30, najnižja 22. Solnce izide ob 7.15, zahaja ob 4.37.

ODPRAVA PREKUPČEVALCEV JE V INTERESU FARMARJEV.

DOKLER FARMARJI NE MORE POSTAVITI SVOJIH PRODUKTOV DIREKTNO NA TRG, JIM NE BO POMAGANO.

Tako izjavila farmarska organizacija po svojem zastopniku.

Washington, D. C. — Benjamin C. Marsh, ravnatelj Farmarskega narodnega sveta, je povedal nekaj brižnih resnic, ko je podal izjavo pred zborničnim poljedelskim odsekom, s katero je podpiral Sinclair-Norrisovo predlogo, po katerej naj se ustanovi vladna korporacija z glavnico sto milijonov dolarjev za nakupovanje in prodajanje žita.

Marsh pravi, da so farmarji v letu 1922 izgubili štiri milijarde pet sto dolarjev, akor se računijo izgube na podlagi, na kateri komercialne družbe vodijo trgovske posile. Delavci in konsumenti niso imeli dobička od farmarjeve izgube, kajti dobiček, ki je imel iti farmarjem, je bil z nepoštenimi povisanimi cenami vred parastilnim in špekulantovskim prekupčevalcem.

Dokler postoji sedanj sistem, se farmarji ne morejo rešiti prekupčevalcer, nadaljuje Marsh. Tujezemske vlade kupujejo pšenico od centraliziranih zavodov. Farmarji ne more dobiti pošteno ceno za svoj produkt brez vladne moči. On ne more konkurrirati pri takih centraliziranih kupcih. Dozdaj ni prav nobenega izgleda, da farmarji dobe boljše cene v letu 1922 kot v letu 1922.

Marsikatera delavka bdi še doma do počasi, da nasprotinci Sinclair-Norrisova predloga izjavljajo, da je predlog "socialističen" in da poneni, da se vlada spusti v trgovino. Marsh meni, da naj je predlog socialističen, da le pomaga farmarjem. H. F. Baker, predsednik Farmarskega narodnega sveta pa meni:

"Vsi so oboleli iz slabega oblike iz bombaževine, kakršno nosijo na golih tleh v dvoranah, ki je opremljen. Zaviti so v koce in tako prebijajo noč. Okoli štirideset delegatov dobiva trikrat na dan jesti na troške centralne organizacije. Vsi so oblečeni v slab oblike iz bombaževine, kakršno nosijo na golih tleh v dvoranah, ki je opremljen. Na nogah imajo sandale, prek rame jim visi koc, pokriti so pas slamnikom. Na njih obrazih je čitati, da so podhranjeni in da veliko trpe.

Teh sto šestdeset delegatov zastopa 50,000 organiziranih poljskih delavcev. Delavci prejemajo od 20 do 50 centov na dan. Poleg dobe tudi malo koruze, akor dobe samo 20 centov na dan. Dva centova sta en cent.

Vlada gre poljskim delavcem povsod na roke. Organizaciji je dala zaston na razpolago dvorano za zborovanje. Konvenca se je obdržala v poslopiju, ki je bil samostan skozi šestdeset let, a kasneje je bil spremenjen v industrijsko šolo za sirote. Šolo vodi tajnik organizacije poljskih delavcev.

Vlado gre poljskim delavcem povsod na roke. Organizaciji je dala zaston na razpolago dvorano za zborovanje. Konvenca se je obdržala v poslopiju, ki je bil samostan skozi šestdeset let, a kasneje je bil spremenjen v industrijsko šolo za sirote. Šolo vodi tajnik organizacije poljskih delavcev.

Vlado gre poljskim delavcem povsod na roke. Organizaciji je dala zaston na razpolago dvorano za zborovanje. Konvenca se je obdržala v poslopiju, ki je bil samostan skozi šestdeset let, a kasneje je bil spremenjen v industrijsko šolo za sirote. Šolo vodi tajnik organizacije poljskih delavcev.

Vlado gre poljskim delavcem povsod na roke. Organizaciji je dala zaston na razpolago dvorano za zborovanje. Konvenca se je obdržala v poslopiju, ki je bil samostan skozi šestdeset let, a kasneje je bil spremenjen v industrijsko šolo za sirote. Šolo vodi tajnik organizacije poljskih delavcev.

DELAVCI NE PRIMANJKUJEJO!

Washington, D. C. — Stevni biro poroča, da se v raznih krajih državnih držav dobe navadni delavci, ki delajo po deset ur dnevno za tri dollarje šestdeset centov.

Ta vest pomeni, da je veliko delavcev brez dela, kajti takšna mesta pri današnji draginji ne steje nič. In dokler se delavci lahko nismo proti takim mezd, tem da nismo pomanjkanja delavcev v Združenih državah.

CERKVE SO DANES SPOMENIKI DEMARNIN KRALJEM, PRAVI ŽUPNIK.

New York, N. Y. (Fed. Press). — Rev. dr. William Guthrie, župnik protestantske župnije sv. Marka, je dejal zadnje dni: "Cerkve so danes nič drugega kakor templi boga profita in spomeniki demarnin kraljem. Cerkve so popolnoma pod kontrolo bogatinov, ki prispevajo denar sanje. Iz tega razloga so cerkve navadna bizniška podjetja, ki eksistirajo s profitom in propadajo z izgubo."

POLJSKI DELAVCI V JALISCU ZAHTEVAJO ZEMLJO.

NJIH MEREDE SO ISREDNO NIEKE.

Plačujejo se od 20 do 50 centov na dan.

Guadalajara, Mohika. — (Fed. Press). — "Dokler se zemlja ne vrne onim, ki jo obdelujejo in žive na njej, to bo menda duh, ki preveva prvo konvencijo poljskih delavcev v mehiški državi Jalisco, ki se obdržava v tem mestu.

Poljski delavci so odpisali peticijo vladi, v kateri naštavijo, da se zemlja vrne obdelovanju in življenju, ki je obdržala v mehiški državi Jalisco, ki se obdržava v tem mestu.

Delavci in delavke so odposlali peticijo vladi, v kateri naštavijo, da se zemlja vrne obdelovanju in življenju, ki je obdržala v mehiški državi Jalisco, ki se obdržava v tem mestu.

Delavci in delavke so pričeli iz vseh krajev te države na posvetovanje. Nekateri so morali hoditi po štiri do pet dni, ker so tako ubožni, da niso mogli kupiti voznega listka. Nekateri spe kar na golih tleh v dvoranah, ki je opremljen. Zaviti so v koce in tako prebijajo noč. Okoli štirideset delegatov dobiva trikrat na dan jesti na troške centralne organizacije.

Vsi so oblečeni v slab oblike iz bombaževine, kakršno nosijo na golih tleh v dvoranah, ki je opremljen. Na nogah imajo sandale, prek rame jim visi koc, pokriti so pas slamnikom. Na njih obrazih je čitati, da so podhranjeni in da veliko trpe.

Teh sto šestdeset delegatov zastopa 50,000 organiziranih poljskih delavcev. Delavci prejemajo od 20 do 50 centov na dan. Poleg dobe tudi malo koruze, akor dobe samo 20 centov na dan. Dva centova sta en cent.

Vlado gre poljskim delavcem povsod na roke. Organizaciji je dala zaston na razpolago dvorano za zborovanje. Konvenca se je obdržala v poslopiju, ki je bil samostan skozi šestdeset let, a kasneje je bil spremenjen v industrijsko šolo za sirote. Šolo vodi tajnik organizacije poljskih delavcev.

Vlado gre poljskim delavcem povsod na roke. Organizaciji je dala zaston na razpolago dvorano za zborovanje. Konvenca se je obdržala v poslopiju, ki je bil samostan skozi šestdeset let, a kasneje je bil spremenjen v industrijsko šolo za sirote. Šolo vodi tajnik organizacije poljskih delavcev.

Vlado gre poljskim delavcem povsod na roke. Organizaciji je dala zaston na razpolago dvorano za zborovanje. Konvenca se je obdržala v poslopiju, ki je bil samostan skozi šestdeset let, a kasneje je bil spremenjen v industrijsko šolo za sirote. Šolo vodi tajnik organizacije poljskih delavcev.

New Haven, Conn. — Slaba mera presti New York, New Haven & Hartford železnišči, kajti obrnila se je na duhovne raznolikosti ver, da ji pomagajo zlomiti stavko na ta način, da ob nedeljah grme s priznico proti stavkarjem.

Ta vest pomeni, da je veliko delavcev brez dela, kajti takšna mesta pri današnji draginji ne steje nič. In dokler se delavci lahko nismo proti takim mezd, tem da nismo pomanjkanja delavcev v Združenih državah.

Pa tudi ta strategična poteka ni prinesla uspeha železniški družbi.

TAJNI KORAKI FRANCIJE ZA OKUPACIJU

SLIKE IZ NASELBIN.

Broughton, Pa. — Minulo je prvo poslovno leto združenja društva št. 117 S. D. P. Z. z društvom št. 32 S. N. P. J. Članstvu kakor sirska javnosti hočem dati kratko poročilo o društvenem poslovanju.

Dopisovanje in sploh vsa korespondenca med glavnim uradom in društvom se je vrnila v lepem redu in točno. To je dokaz, da imamo uposlene dobre moči na odgovornih mestih.

Sprijeli smo v članski oddelki 45 novih članov in s prestopnimi listi 16. Čitali smo 17 članov, umrl jih je šest, za katerimi je jednota plačala smrtnino v znesku \$3,250. Dalje smo prejeli bolniške podpore \$2,766, in sicer jo je bilo deležnih 43 bolnikov. Po rodno podporo je prejelo šest članic v znesku \$90, za operacije so prejeli trije člani v vsoti \$225. Da smo izdali mnogo prestopnih listov, je vzrok družitelj.

Družade omenjam samo glavne stvari. Asesmenta je bilo poslanega \$408,23 in izplačano smo prejeli eno smrtnino v znesku \$200, torej imamo prebitka \$208,23.

Tekom leta smo prejeli v mladinski oddelki 17 otrok in štiri s prestopnim listom.

V skupnem znesku smo poslali \$7795,81 in prejeli \$6,531,00. Cstanek v letu 1922 na jednoti je torej \$1264,81. To so glavni podatki iz preteklega leta o poslovanju našega društva.

Ako se ozremo nazaj v preteklost, vpoštovamo petmesečno stavko premogarjev, v kateri je bilo naše članstvo v pretekni večini prizadeto, smo napredovali v gmotnem in finančnem oziru povojno. Gotovo je, da tudi člani niso držali križem svojih rok, bili so dobri agitatorji v pridobivanju novih članov, kakor se lahko vidi in gornjega poročila, da so jih prideljivali v naše vrste 45. 45 novih članov pomeni za nas, da imamo 45 novih moči na našem agitacijskem polju.

Sedaj, ko smo takoreč še na pragu Novega leta, in nam ni znano, kaj nam prinese, štejem si v prijazno dolžnost, izreci iskreno, zahvalo vsem članom kakor tudi odbornikom društva, ki so mi sli v tem ali onem oziroma na roku tekoma leta, ki so kaj storili ali storiti pomogli za napredok in razvoj našega društva. Iskrena hvala vsem onim odbornikom, ki se bodo ločili iz odbora pod pristiskom razmer, kakor tudi onim, ki bodo še dalje ostali na svojih odborniških mestih, zakaj prepričan sem, da bodo pri kakor druži ostali tudi nadalje zvesti in neustrašeni boriči ter delovali vse napredek in pročitati naše organizacije S. N. P. J. — John Dolinar, tajnik društva št. 52.

Harwick, Pa. — Opisati želim, kako so razmere v tej naselbini. Pohvaliti se mi seveda ni mogoče, kajti ravno danes sem pregledal vse moje račune od preteklega leta in pronašel sem, da sem za par doljarjev krajski na vstopi, kot sem bil v letu 1921. Torej nobenega dobička, temveč celo izguba in vrhu vsega še za eno leto starejši sem. Mislim, da se vsem skoraj enaka piete kakor meni, ki so mojega razreda. Kakor sedaj izgleda, pa bo leto 1923 še slabše, če se zastopniki rudarjev in operatorjev ne zedinijo v kratkem in podpišejo ugodne pogodbe za nas. Čudno ni, da je dosti stotin ljudi v svojih računih letos za par milijonov bogatejših kot so bili lani. Obogatili so jih dividende zato, ker mi zanje garamo, oni pa nas obratno izkoriscajo.

Tukajšnje društvo "Naprej do zmage", št. 419 SNPJ, je priredilo dne 30. decembra veselico, ki se je prav dobro in izvrstno obnesla, kajti čisti dobiček od predrite začeta \$117,79, kar je pač umetno, saj dvorana je bila napolnjena do zadnjega kotička. Prebitek je bil namenjen v prid društveni blagajni.

Pri društvu smo že večkrat razpravljali, da bi nabavili zastavo in mislim, da se bo društvo to kmalu posrečilo. Za povoljni uspeh društvene veselice se imamo zahvaliti Slovencem iz Harmarville, Russeltona, kakor poljskemu društvu in društvu "Armeda Proletarea", št. 175 SSPZ v Harwicku, katerega člani so nas v obilnem številu objakali. Gobba je bila imenitna; sedem, tako imenovanih "ciganov", ki so nam izvrstno zaigrali veselico.

Chicago, Ill. — Leto 1922 je izginilo in ostalo nam samo še v trpkem spominu. Šlo je v vek preteklosti, kakor so bili tisoči let, ki so pustili za sabo samo spomin v zgodovino, razum enega, to je kanclat za poddistrikt št. 3, pod katerega spadajo delavci pri parnih lopatah. On je ostal v manjšini za okrog 60 glasov.

Sliši se, da bo izvrševalni odbor

prizadete Jernej Miklavčič, katerega so po končani zabavi nadlegovali do drugega jutra. Šla je alianina, jajca, gnajat, čebula in še več tekočine ter drugih dobrat. Seveda vse brezplačno.

V zadnjem svojem dopisu sem poročal o nezgodi v tukajšnjem premogovniku, zdaj pa imam zeti drugo žalostno vest, ki pa ni radi nesreče v rovu. Dne 22. decembra nam je umrl ob 2. uri popoldne zelo priljubljeni rojak Joe Koprivnikar po enem tednu njegove bolezni. Podlepel je za pljučnico. Ranjki je bil star 47 let, zoma je bio Stange pri Ljutiji, Jugoslavija. V Ameriko je prišel leta 1902 ter bil ameriški državljan. V tej deželi je torej deloval 20 let. V starem kraju zapušča pokojnik dve sestri, tu dva brata ter osem otrok: Jožeta, Franika, Johana, Karla, Viljema, Alojza, Tonyja, sinove, hčerkko Anni ter žalostno soprogo. Starejši šteje 26. milajša pa 4 leta. Pogreb pokojnika se je vrnil dne 24. decembra ob drugi uri popoldne na pokopališče v Springfieldu po katoliškem obredu. Ranjki je pripadel k društvu "Muss" in nekemu nemškemu klubu. Da je bil ranjki priljubljen med rojaki, nam spričuje obilno število udeležencev pri pogrebu. V zadnji pozdrav so mu položili enajst krasnih vencev, katerih vsa imena pa mi niso znana. Pogreb se je udeležil tudi lokal št. 524 U. M. W. of A., katerega član je bil pokojnik od leta 1913. Lokal mu je podaril krasen venec, kakor je storilo tudi društvo št. 419 SNPJ, in poljsko društvo, ki ga je spremljalo pri pogrebu z lastavo. V spremstvu je bilo 45 avtomobilov in iz Springfielda je žalostno igrala godba v zadnji pozdrav. Na grobu mu je br. John Leskovec, tajnik društva SNPJ izrekel pozdrav v ganljivem govoru. — Ne pozabni brat, počivaj mirno v hladni gomili in vsem vi žalujoci ostali prejmite naše iskreno zahaj.

Končno pozivljam vse Slovence, ki še niste pri podpornih društvih, da pristopite kar v najkrajšem času in se za slučaj bolezni a smrti. Nudi se vam lepa prilika, da pristopite k SNPJ. Vsak, ki je zmožen slovenskega jezika mora biti pri društvu. Tu je še dečki Slovencev, ki še niso podpornih društv, a pravijo: O, saj je še čas. Ni več čas, na. Le vzemimo za vzhled ranjkega. Nič ne misli, da ga bo že sedaj pobral smrт, ko je bil star že 47 let, zdrav, čvrst ter močno poštev. In vi člani, apelirajte na svoje prijatelje, da pristopijo, pripeljite jih k prihodnji seji in vsak naj predlaga najmanj po enega novega kandidata. — Anton Jazbinšek.

Gross, Kans. — Končno je Levisov volilni odbor, ki je nadzoroval tukajšnje volitve za uradnike 14. okrožja premogarske organizacije, vendar le objavil izid volitev. Rezultat je tak, kakor nismo pričekovali. Izvoljeni so vsi Howatovi pristaši, ki so bili na glasovnici, razum enega, to je kanclat za poddistrikt št. 3, pod katerega spadajo delavci pri parnih lopatah. On je ostal v manjšini za okrog 60 glasov.

Sliši se, da bo izvrševalni odbor premogarske organizacije najbrž razveljavil volitve, baje radi nekaj nerednosti, ki so se dogajale. Lahko si mislimo, kake so bile one nerednosti, da je prav vzrok letadi tega, ker jim smrdi izdoljivo, kajti več kot polovica izvoljenih odbornikov je napredna.

Ako zvršijo sedanje volitve, tedaj so lahko prepričani, da pri ponovnih volitvah ne pride v odpor noben nazadnjak, ker bo veliko več premogarjev imelo volilno pravico, ki je pri zadnjih volitvah niso imeli. — A. Šular.

Chicago, Ill. — Leto 1922 je izginilo in ostalo nam samo še v trpkem spominu. Šlo je v vek preteklosti, kakor so bili tisoči let, ki so pustili za sabo samo spomin v zgodovino, razum enega, to je kanclat za občinstvo.

Tako pride vse na našo zavaro, na kraj pozabiljenja in razvedrila, ki je nekaj redkega. Veselje delavcev je pripristo, zdravo in ni ga onega hlinjenja kot ga je videti pri veselicah vseh zavari sitih ljudi. Tako veselje je redko, zato mora biti neprestano, včasih do dne. Godeem gre vse hvala za njihovo igranje, kajti bili so neumorni, a komaj so odigrali dolg plesni kos, že je sledilo pleskanje, plesali so hoteli godbe naprej in naprej, vse divje in hitrejše, da bo zabava hnejša in vsakdanje skribi pregnane. Tako so strune žepet zavane, godba je igrala dalje in pa so se vrteli v divjem plezu.

Da je veselica dobro uspela,

neči boljša od nekdajne telesne sužnosti, zato so nam dobrodoše take zabave, v katerih dobitno razvedrilo in pozabimo na vsakdanjosti.

Društvo "Slovenski dom", št. 86 SNPJ, na severni strani Chicago je eno takih društev, da so njega člani sami delaveci, rojaki, ki delajo v tem zakajenem mestu

za dobrobit človeštva po raznih tovarnah. Dobrodoša nam je zavala in tako je društvo sklenilo prideti veselico, kakor je večkrat pridrilo zavabe prejšnja leta. Še vsakikrat, ko je imelo to društvo veselico, so rojaki in rojakinje s severne strani Chicaga kakor tudi od drugod zavabe posetili, s čemur so pokazali, da jim je za dobrobit človeštva.

Pri tem pozivaljam člane in članice, da nikar ne pozabijo bratov in sester pri naši jednoti, ki so večkrat prizadeti in nesrečni v boju za zaščito vsakdanjih potrebovin.

Pozdrav vsem! — Lucas Murko.

Detroit, Mich. — Nadzorni odbor društva št. 121 SNPJ se je odločil, da objavi v "Prosjetu" nekoliko o celoletnem poslovanju društva v letu 1922. Da je prišel do tega zaključka, je več razlogov, med katerimi so važni: da društvo žeče čez 200 članov, veliko članov se ne udeležuje sej in raznih vzrokov in drugi zaveti na seji.

Društvo je poslalo za članske

državno oddelek na jednotin

urad tekom celega leta \$7,159,50,

prejelo pa je od glavnega urada \$3,540, torej je bilo več poslane

ga v glavnem urad \$3,619.

Društvo je dalo članom raznih društev za \$20 podpore, za izobraževalno akcijo, literaturo in agitacijo kongresnih volitev \$83. V sklad izrednih podpor ob času premogarske stavke \$40,25. Društvo je nabavilo računski stroj za \$100,00.

Obeta se nam torej dobra in

neprisiljena zavaba, kjer bo vse

ljudi v zadnji pozdrav.

Nastopnila je ženska vse

članica, ki je obdarila

članom raznih društav

za dobrobit človeštva.

Obeta se nam torej dobra in

neprisiljena zavaba, kjer bo vse

ljudi v zadnji pozdrav.

Nastopnila je ženska vse

članica, ki je obdarila

članom raznih društav

za dobrobit človeštva.

Obeta se nam torej dobra in

neprisiljena zavaba, kjer bo vse

ljudi v zadnji pozdrav.

Nastopnila je ženska vse

članica, ki je obdarila

članom raznih društav

za dobrobit človeštva.

Obeta se nam torej dobra in

neprisiljena zavaba, kjer bo vse

ljudi v zadnji pozdrav.

Nastopnila je ženska vse

članica, ki je obdarila

članom raznih društav

za dobrobit človeštva.

Obeta se nam torej dobra in

neprisiljena zavaba, kjer bo vse

ljudi v zadnji pozdrav.

Nastopnila je ženska vse

članica, ki je obdarila

članom raznih društav

za dobrobit človeštva.

Obeta se nam torej dobra in

neprisiljena zavaba, kjer bo vse

ljudi v zadnji pozdrav.

Nastopnila je ženska vse

članica, ki je obdarila

članom raznih društav

za dobrobit človeštva.

Obeta se nam torej dobra in

neprisiljena zavaba, kjer bo vse

ljudi v zadnji pozdrav.

Nastopnila je ženska vse

članica, ki je obdarila

članom raznih društav

za dobrobit človeštva.

Obeta se nam torej dobra in

neprisiljena zavaba, kjer bo vse

ljudi v zadnji pozdrav.

Nastopnila je ženska vse

članica, ki je obdarila

članom raznih društav

PROSVETA

GLASILO SLOVENSKE NARODNE PODPORNE JEDNOTE

LASTNINA SLOVENSKE NARODNE PODPORNE JEDNOTE

Cene oglašev po dogovoru. Ekokopisi se ne vračajo.

Naročnina: Zadnjene države (izven Chicago) \$5.00 na leto. \$2.50 za pol leta in \$1.25 za tri mesece; Chicago \$6.50 na leto, \$3.25 za pol leta, \$1.65 za tri mesece, in na inozemstvo \$8.00.

Naslov na vse, kar ima stik z listom:

"PROSVETA"

2657-59 So. Lawndale Avenue, Chicago, Illinois.

"THE ENLIGHTENMENT"

Organ of the Slovenia National Benefit Society.

Owned by the Slovenia National Benefit Society.

Advertising rates on agreement.

Subscription: United States (except Chicago) and Canada \$5 per year; Chicago \$6.50, and foreign countries \$8.00 per year.

"MEMBER OF THE FEDERATED PRESS"

Datum v oklepaju u. sv. (Dec. 31-22) poleg vašega imena na naclovek poslani do vam je s tem dnevnem potisku naročnina. Ponovite jo pravno, da ne vam ne ustavi list.

**REPUBLIKANSKA STRANKA SE ŽE ZDAJ PRI-
PRAVLJA ZA KAMPANJO V LETU 1924.**

Vsa znamenja govore, da se republikanska stranka že zdaj pripravlja za predsedniške volitve v letu 1924. Republikanska stranka je razkosana, kakor so delavci pocepljeni politično. In najmanjšega izgleda ni, da zmaga pri prihodnjih volitvah. Na drugi strani je pa resnica, da se bo stara garda v republikanski stranki potrudila, da skrpari stranko skupaj, da bo zopet fronta enotna pri prihodnjih volitvah. Stara garda ne namerava dati zaradi tega kakšnih koncesij naprednemu elementu v stranki, ampak skušala bo z raznimi mešetarskimi potezami prepričati progresovski element v stranki, da je stara garda postala tudi napredna. Da doseže svoj cilj, bo mogoče nekoliko spremenila svoje lice na zunaj, odznotraj bo pa ostala taka, kakšna je.

Pri zadnjih predsedniških volitvah je republikanska stranka imela sedem milijonov glasov večine. Pri volitvah v zadnjem novembetu pa ni bilo več te večine. Katerega so priporočali starini v republikanski stranki, je gotovo propadel. Tako se je godilo vsakemu kandidatu demokratične stranke, katerega je priporočal bivši predsednik Wilson.

Sedanji predsednik Harding želi najbrž še enkrat kandidirati pri volitvah v letu 1924. Nihče pa ne mara kandidirati za to, da propade. In tako bo morala republikanska stranka spremeniti lice, ako pojde v volilno bitko saj z upom na zmago.

O Fallu, tajniku za notranje zadeve, pravijo in govore, da je že šel. Tudi o Daughertyju govore, da je najbolje, ako rezignira v Hardingovem interesu, da pride republikanska stranka zopet do starega prestiža. Kaj stori Daugherty, ko te vrstice odhajajo v tisk, še ni znano. Ampak značilno je, ako se v washingtonskih političnih krogih vzdržujejo govorice, da je najbolje za republikansko stranko, ako poda rezignacijo. Tako govorice pomenijo, da prideta na Fallovo in njegovo mesto osebi, katerih ne bodo črtili voditelji farmarjev. Ako pa kdo misli, da njuna mesta zasedeta prava progresovca, se moti. Stara garda se pač ravna po načelu, da rajše umrje, kot da se poda progresivnemu elementu.

Pred vsem bo treba počakati, kaj se zgodi, da bo mogoče napisati pravo sodbo, kako namerava stara garda izigrati svoje karte, da ostane v sedlu v republikanski stranki in da zmaga pri prihodnjih predsedniških volitvah. Zdaj se ve le toliko, da se delajo priprave za bodočo volilno bitko in da se bo skušalo z drobtinami potolažiti farmarski element v stranki, o katerem se je bat, da popolnoma zapusti stranko.

Delavci in farmarji se iz teh priprav, ki jih zdaj delajo starini v republikanski stranki, da zopet dobro zmešajo karte, nauče, da reakcijonarji nikdar ne spe in nikdar ne drže rok križem. Ako so volitve končane, se prično takoj pripravljati za prihodnje volitve. Zavedajo se pač, ako so pripravljeni, da jim je ložje potegniti ljudske mase za seboj, kakor če agitirajo le ob času volilne kampanje.

Delavci in farmarji se morajo učiti iz teh priprav, da nimajo kaj iskati v starih strankah, v katerih navihani profesionalni političarji odločajo o taktiki in o programu stranke. Pri zadnjih predsedniških volitvah so delavci in farmarji vrgli demokratično stranko ob tla. Mesto, da bi nastopili za samostojno politično akcijo, so verjeli republikanskim profesionalnim političarjem. Po dveh letih so doživelji razočaranja in glasovali so za progresivne kandidate.

Farmarji in delavci so pozabili, da se je to že enkrat zgodilo. Bilo je namreč ob času Taftovega predsedništva, ko se je rodila progresovska opozicija. Vodil jo je bivši predsednik Roosevelt. Ali progresoci in starini so se zopet združili in združili na tak način, da so bili progresoci poraženi, ljudstvu so pa ostale le obljuhe. In to kar se je že enkrat zgodilo, nameravajo starini zopet ponoviti.

Prav nobene garancije ni, ako se ta združitev posreči, da bo ljudstvo imelo zopet koš oblub, kot je bilo v letu 1920. Ko bo pa treba te obljuhe praktično izvršiti, bo pa ljudstvo izvedelo, da so obljuhe le obljuhe in prav nič drugega.

Ako bo delavstvo na straži, se to ne posreči. Ali to je ravno tista napaka, da delavstvo ni na straži in ne pazi na igro, ki jo igrajo profesionalni političarji v svojem interesu in v korist privatnim bizniškim interesom.

Karl Kordelič je mrtev.

Starokrajski listi poročajo, da je v začetku decembra nonadoma umrl Karl Kordelič, katerega življenska usoda je tesno zdrževala s delavskim in socialističnim gibanjem na Slovenskem.

Karl Kordelič ni zagledal lučtega sveta v palati bogatega slovenskega trgovca ali prvaka. Narobil se je približno pred sedemdeset leti v bornem stanovanju. Vas njegova mladost je slika trpljenja proletarskega otroka, kakšnega so tisto dni živeli otroci proletarcev v Ljubljani.

Ko je dovršil ljudsko šolo, v kateri so takrat še s šibo in palico, ki je zelo pogosto padala po proletarskih otrocih, pa magari se so bili še tako pridni in talenčirani, ubiali otrokom abecedo, računstvo, posebno pa krščanskih nauk v glavo, se je šel učiti čevljartva.

Socializem, delavsko gibanje, strokovna organizacija so bile takrat same nepoznane stvari na Slovenskem. "Moli, kakor da ju tri unre, in delaj kakor da večno živis", so stariki učili takrat očetke.

Vrnil se je domov iz Francije Fran Železnikar, ki je živel ob času komune v Marzluju na Francoskem. S sabo je prinesel nazore o delavskih pravicih, ki so bili takrat tuji v Ljubljani in o katerih se niso upali ljudje še govorniti na glas, ker so misili, da je tako govoriti greh ali da izvrše nepostaven čin, aka se razgovarjajo o zboljšanju delavskega položaja. Z Železnikarjem so se vrnili drugi rokodelski pomočniki enakih nazorov iz tujine. Takrat je veljala še resnica, da rokodelski pomočnik ni dosti prida, ki ne preživel nekaj let v tujini in delal za tujne moštve. Bilo je koncem sedemdesetih let. Ti delavci so ustanovili "Delavsko napredno izobraževalno društvo." Društvo je bilo kulturno, toda njegova naloga je bila, da širi med slovenskim delavstvom idejo strokovne organizacije in socialistične nauke. Sklicevalo je shode, na katerih so govorili delavci in tolmačili delavcem, da imajo pravico do boljšega življenja. Temu društvu se je takoj pridružil mladi Kordelič in mu ostal zvest do njegovega razputna, ko so bile ustanovljene delavske strokovne organizacije in delavska politična organizacija, ki je bila v začetku cesredotočena v političnem društvu "Bodočnost."

V "Delavskem naprednem in izobraževalnem društvu" se je mladi Kordelič seznanil s socialističnimi nauki in delavskim strokovnim gibanjem. postal je sam agitator. Osmanjeval je sam državni delavec pot, katero naj hodi, da si izboljšajo svoje življenske razmere. V Nemčiji je bil državni kancelar Bismarck. Delavsko gibanje je naraščalo in se mnogočilo, tako da je tedanje morec sprdelaval strah. Bismarck se je odločil, da razbije delavsko gibanje in uniči socialistično organizacijo. Za kar se je Bismarck odločil, ono so smatrali na Dunaju za ukaz. In v osemdesetih letih so pridelala preganjanje v Nemčiji in Avstriji, ki so segla seveda tudi do Ljubljane. Polovili so starejši sodrugi, kateri so smatrali vodenjem gibanja in jih težko ukinjene gnali iz Ljubljane v Celovec. Delavci z Dunaja so gonili v Prago, iz Prage pa na Dunaj. Tako se je dunajska kamarila poslužila narodnega sestra, da bolj težko udari tiste, ki niso delavci. Majšje sodruge je pa avstrijska kamarila izrabila za priče, ko je prišlo do preiskave in obravnave. Tudi ljubljanskim sodrugom so bila prisojena leta težke ječe.

Delavsko in socialistično gibanje je bilo razbito na Slovenskem. Nič bolje ni bilo v Gradcu, Pragi, Lvovu in na Dunaju. Izkorisčanje delavcev se je nadaljevalo. V teh hudičasih so se zbrali majški sodrugi in so organizirali novo delavsko in socialistično gibanje. Med temi mladimi sodrugi je bil tudi Karl Kordelič. Kljub temu, da so starejši sodrugi nedeli v jedah, so mladi delali in delali. In tako je bilo mogoče sklicati prvi strankarski zbor avstrijske socialne demokracije leta 1888 v Hainfeldu. Ljubljanska organizacija se je odločila, da pošlje delegacijo na strankarski zbor, toda denarja ni bilo. Izvoljena sta bila Karl Kordelič in Anton Grabljevic. Morala sta pa v Hainfeld. Tam so so drugi drugih narodnosti darovali vsak nekaj grošev, da sta se prijavila nazaj v Ljubljano.

V Hainfeldu je bil izdelan in sprejet program, ki je služil za podlagi vsemu nadaljnemu delavskemu in socialističnemu gibanju v prejšnji avstrijski monarhiji, jih živi danes še malo in še ti so raztreseni po svetu.

Od sodrugov, ki so z njim doživeli prva preganjanja socialistov v nekdanji avstrijski monarhiji, jih živi danes še malo in še ti so raztreseni po svetu.

Ali v Ljubljani ni bilo organizacijsko dela lahko. Ljudem je bilo še preveč strah v kosteh zaradi preganjanja. Pridobili so se člani za "Delavsko napredno izobraževalno društvo," ni jih pa bilo mogoče pridobiti za strokovno in politično organizacijo. In tako so sklenili sodrugi, da je treba izdati svoj list, da se gibanje razširi, obenem naj se pa ustanove podružnice "Delavskoga napredno izobraževalnega društva" v Zagorju, Litiji in Idriji. Povsed je sejal seme razredne zavednosti. Nikdar ni omahoval, trdno je bil prepričan, da delavstvo končno le zmaga, pa naj bo pot do zmage polna trpljenja in posuta s kamenjem in trnjem.

Kordelič ni imel bogastva. Vse svoje žive dni je živel pravo preletarsko življenje.

Sodrug Kordelič je mrtev. Dokončal je pot trpljenja, a nam je zapustil zgled, kako naj delamo, da se uresničijo socialistični nauki. Sodrug Kordelič je delal za enotno fronto delavstva. Kjerkoči so se pokazale razprtje zaradi taktike, povsed je skrival napraviti sporazum. Princip je zmerom eden, ki učil Kordelič, zaradi tega, da ne smejo nikdar razvijati taktična vprašanja. Za dosego principa se bojujemo, ne pa zaradi tega, čigava taktika je boljja, čigava slabja. Taktika je postransko vprašanje, princip pa glavno.

Sodruga Kordeliča ni več med nami, da bi delal za boljšo bodočnost vsega človeštva. Ni ga več, da bi klical slovenske delavce in kmetske kmete k skupnemu delu napraviti združenemu in dobro organiziranemu nasprotniku. In zategadelj je dolžnost nas vseh, ki smo nadstoljili dedičino njegovih nauk, da delamo in učimo kot pokojni sodrug Kordelič. Ako to storimo, smo najbolje ohranili spomin na njega, ki je več kot petdeset let neomajno stal v socialističnih vrstah in delal za osvoboditev delavstva iz mezdne sužnosti.

J. Z.—k.

Književne vesti.

Za zapeške globeli. — Povest iz domačega življenja. Spisal Zvonko A. Novak, avtor "Angleško-slovenske slovnice", knjige "Izvor življenja" itd. Samozaložba. Tiskala Narodna tiskarna, Chicago, III. — Cena \$1.50.

Skromna slovenska literatura v Ameriki je zopet bogatejša za eno knjigo. V dobrem pol letu smo dobili kar pet knjig in g. Novak je avtor treh. Njegova najnovješča delo je izvirna povest iz naših rodnih krajev. Pisatelj nas je popeljal v "veliko in dolgo globel", ki je potem "temna, gluha noč v pustini", a vendar lepa "kakor žlahten biser, ki ga skupuh zakoplje v blatno medvirje".

Tam gledamo ljudi, kateri se še dobro spominjamo. Saj smo zrasti med njimi... Marsikdo med nami je preživel mlada leta v taki globeli in še danes mu je pred očmi kakor v megli... Zanemarjena, pusta, od Boga pozabljenata je globel — čeprav njeni prebivalci žive le za Bogu in po njegovih zapovedih, ki jih oznanjuje župnik. Nazadnjaka je globel, toda nazadnje je posvetil žarek tudi v ta "kosa prekrasne slovenske zemlje".

Kmet Stržan je dal svojega sina Milana študirat za gospoda. Cela globel se veseli tega študenta, ki bo enkrat zapel novo mašo in molil za vse Zapešane. Milan se pa zanjubi v lepo Cilko, hčer revnega kralja; skozi vsa leta svojih četrtih je zvest. Toda Milan je doživel še nekaj drugega. Videl je svet; dvignil se je nad rodno globel in se navzel novih idej. Ko je dovršil srednje šole, ni dobljil posloja, kak poklic si naj izbere. Odločil se je, da bo odvetnik. To je bil udarec za globel! Njegovega odetu se je zmešalo in njegove tetje so se vile od histerije. Bila je katastrofa za zapeško globel — tisto staro plesnivo, ne pa za mlado, napredno, živo in delavno globel. — Cilka mu je zvesta do konca in nazadnje sta srečna oba, čeprav je bil Milan dve leti pozabil nejšo zaradi zapeljive Klančnikove Zore.

To je snov povesti. Karakterji so dobro vklešani in jek in slog sta lepa. Naši delavci v Ameriki radi citajo povesti, zlasti tiste ob dolegih zimskih večerih, zato bodo nedvomno radi segli tudi po tej knjigi. Namesto da citajo kak nič vreden žund in podobne mozarje, katerih se je zadnje čas toliko pričitali in starega kraja in zdejšnjega odčoda, naj si nabavijo.

Meteoriti.

Krasen začetek ima 1923.

Tako prvi dan leta se je v New Yorku zstrupilo 19 oseb z "domačim" žganjem.

V Floridi je bil linčan — seveda, kdo drugi kot zamorec.

Iz Louisiane je zapuhel grozni smrad kukulukovskega barbarizma.

Najlepše pa je v Evropi.

Prav so imeli "preroki"!

• • •

Zaveznički bodo kmalu postali razveznički. Potem pride zabava...

• • •

Problem Francije ni, kako dobiti ogljik iz zraka. Njen problem je še težji: kako dobiti zlato iz prleha listja.

• • •

Evropa molí: Stric naš, ki si v Ameriki, pridi k nam s svojo močjo... Odpusti nam naše dolgove, kakor jih mi odpuščamo (figa v žepu) našim dolžnikom... Amen.

• • •

Iz poročila Jugoslov. odd. etc. Pri ljudskem štetju v Jugoslaviji so našeli tri milijone prasičev.

Cemu se smejajo, Joco! Jokaj se raji, jokaj, če ti je kaj za narod!

• • •

Francoska kompanija je objavila nov program, ki pa je že takoj star kot kompanija: za sveto vero in delavske koristi.

Francoski pa delavske koristi. Hahaha!

• • •

Kazimirjev listič si je prizvij geslo brezverskega lista: Od boja de zmage.

AVNA GOVORNICA.

glasovi članov S. N. P. J.
in čitateljev Prosvete.

Cicer, Ill. — Že veliko dopis v smem čital gledje zadnje seje J. R. Z. Nekateri dopisniki odobrajo te zaključke, drugi pa jih vse načine kritizirajo, kakor je v navadi. Katera stran ima v katera ne, je pa ležeče na m, s kakega stališča se dela zaključke. Jar kot delavec, kot razdno zaveden delavec, delam vedno zaključke z delavskega stališča. Predno se za kako stvar orevam, se najprej vprašam, ali to v korist delavstva, in ako riedem do zaključka, da bo to v korist delavstva, tedaj delujem s stvar. Nasprotno pa, ako viim, da bi bila stvar v skodo delavskemu gibanju, delujem pro-

Tako je z J. R. Z. Ideja jugoslovanske federativne republike je tako dobra ter na vsak način bila izpolnitven v splošno ljudko korist. Slovensko delavstvo skorom Zdrženih držav se je tega navedalo, radi pa je tudi žrtvovalo toliko tisočakov za to idejo. Stvar se ni mogla že sedaj izvesti iz mnogokaterih vzrokov, v katerih pa ne mislim razpravljanje. Omeniti hočem samo toliko da je lepo, ako se posamezniku očita, da je pri tem kaj zakrivil, kajti v tem ne more biti noben posameznik odgovoren.

Po mojem mnenju so odborniki J. R. Z. storili vse, kar je bilo v njih moči storiti za dosege tega cilja.

Kar se tiče zadnje skupne seje J. R. Z. se popolnoma strinjam z njimi in ako bi bili zaključki pričeli na splošno glasovanje, bi tudi glasoval za take zaključke. Ne samo da se strinjam s takimi zaključki, temveč celo občudujem odbornike, ki so imeli toliko poguma, da so jih storili. Dobro sem vedel, da se bodo oglastili razni nasprotniki ter nekateri bolj odkorito, drugi pa zavratno nepadali odbornike radi takih zaključkov. Njih glavni namen pa je, dati udarec slovenskemu razdnu zavednemu delavstvu, organiziranem v J. S. Z. in njenemu listu Proletariju.

Priznati se mora, da so ravno razdnu zavedni delavci najbolj delovali in žrtvovali za J. R. Z. No, in sedaj so slovenski razdnu zavedni delaveci, organizirani v socialistični stranki izprevideli, da čas za idejo J. R. Z. še ni prišel. Naravno je tedaj potrebno narediti posebni organizaciji konč, čimprej tembolje. Ako se bodo sedaj nasprotniki izkričali, se jim ne bo treba pozneje Razpoloženje za republiko v Jugoslaviji pa najbrž še ne bo tako kmalu. Pri tem namreč mislim jugoslovansko buržavijo, ki se oklepala kralja, ker se boji razdnu zavednega delavstva, organiziranega v socialistični stranki.

Razdnu zavedno delavstvo je bilo že zdavnaj prej za republiko, pa naj bo to ali onkrat oceana ali, in fakt je, da je imela J. R. Z. v Jugoslaviji edino podporo v socialistični stranki. V redu bi torej bilo, ako bi se po zaključku zadnjega zborovanja J. R. Z. v Clevelandu dala vsa ostala vsota jugoslovenski socialistični stranki, ki je edina skupina, da podpira program J. R. Z., razdnu zavednim delavcem pa je polnoma vseeno, ali se porabi delnar tostran ali onostrova oceana, glavno je, da je denar vpravljeno v namene, za katere je bil nabran. In to se najbolje naredi na ta način, da se z vso silo podpira socialistično časopisite tokraj ali onkrat oceana. Le to časopisite v resnic delu za idejo J. R. Z., ter je v resnic nepodkupljivo. Ravno radi tega, ker je časopisite nepodkupljivo, ima pri izdajanju izgubo, ker faktočno list več stane kot naročnik sanj plača. Vzrok je pač, ker je premalo naročnikov.

Da bi bilo med slovenskim delavstvom malo več razdne zavesti, da bi se zavedali, kako potrebni jih je list, potem bi Proletare ne imel izgube, temveč v deškrat večji obliki bi lahko izhajal brez vsake izgube. Kapitalisti se zavedajo moč, ki je v časopisu, zato tudi žrtvujejo milijone za njih časopisite. Oni so tudi vsakemu na prodaj, edino razdnu zavednemu delavstvu ne, to pa radi tega, ker so nasprotiva prevlaki.

Zatorej moramo podpirati naš časopisite, ki tudi ni na prodaj kapitalističnemu razredu.

Tisto jokanje, da se s tem dežarjem ni malo bolj podpira stavkujoči rudarjev, tudi ni lepo. Celo naši sodruži, organizirani v

J. S. Z. takoreči sami sebi mečjo polena pod noge. Denar J. R. Z. je bil vendar nabran v politične namene. Fakt pa je ta, da so socialistične organizacije vedno več podpirale strokovne, ker pa strokovne socialistične. Biti bi moralno ravno narobe.

Simpatisiram z rudarjev, ki so na stavki, ker to sem že sam izkušil, vendar pa malim, da bi rudarska organizacija moralna bolj podpirati te rudarje, ker so še na stavki. Vsaj močna je dovolj.

Torej, ako je resnica (kar dvojim), da je večina delavstva nasproti zaključku zadnje seje J. R. Z., je vzrok pač ta, ker je delavstvo slabo podučeno ali pa preveč nahujskano od nasprotnih takozvanih delavskih listov. Če bi imeli malo več razdne zavesti v sebi, bi ono časopisite ne imelo do njih moči.

Ako bodo slovenski delavci v Zdrženih državah presojali stvar s tega stališča, tedaj sem prepričan, da bodo prisli do pravega zaključka. Podpirati delavsko stranko in njeno časopisite se pravi, podpirati idejo J. R. Z., ker socialistična stranka je v resnici za republiko, ne samo v Jugoslaviji, temveč za socialistično republiko celega sveta. — Frank Podlipc.

Kenosha, Wis. — Napadi na Slovensko narodno podporno jednoto že presedajo članstvu. V časopisih so napadani naši glavni uradniki, s tem umetno tudi člani. Posledica teh napadov je, da člani izgubljajo zaupanje do uradnikov pri jednosti. Denar, o katerem jim predbabujemo, je bil nabran v boljše namene, kakor jim očitajo kritiki po raznih listih, kar vzbuja sum, zlasti radi molka napadenih. Zdi se kot bi ne imeli poguma povedati o tem v javnosti resnice.

Na primer denar, ki je bil last naroda, je bil darovan Proletarju. Mi nimamo nič proti temu, toda tu so druge zadeve. Borba se vrni na izboljšanje razmer za delavstvo, zato ne sme delavstvo ostat na cedilu.

Želeči dobrobit SNPJ zahtevamo, da napadeni pojaznijo članstvo, kaj so svojevoljno napravili z narodnimi imjetji. To ni nikak napad na naš strani na naš br. odbornike in uradnike, temveč samo opominjamo jih na njih dolnosti, da ne izgubijo zaupanja v javnosti, kar bi bilo na skodo SNPJ. — Paul Jurca, F. Turk in Jožef Prester. (Pečat društva št. 38 SNPJ.)

Gross, Kans. — Onega dne, ko sem ravno prisla s pošte in prinesla teknik "Prosveto", me je obiskala rojakinja. Pogovarjalna se je in med raznim pogovorom mi pravi rojakinja: "Ti, zdaj boš morala gledat, da kakega možička dobis, da ne bo tako sama."

"Ah — sem rekla — več, ženska, ko je ločena, nima nikake vejlave; če jo mož zaničuje, zaničuje jo več!" — Medtem, ko sem tako govorila, je rojakinja začela gledat v Prosveto. Naenkrat nekam veselo vzklikne, da sem se skoraj vstrasil, tako sem bila zatopljena v svoje misli. "Ti — mi pravi — poglej, tu nekdo išče žensko tvoje starosti, ki bi se rad očenil; tu je prilika."

Malomarno sem pogledala v list in ko sem bolj pazno čitala, sem videla med drugim: "... za tako imenovane divorsane ženske ne maram."

"Vidiš — sem rekla — kaj ti nisem pravila?"

"Ja, pa ni bilo videti, da bi se vidva ne bila zastopila," je rojakinja poizvedovala.

"Seveda ne, saj prikrivala sem kolikor sem mogla, kadar pa že nisem mogla več prenašati njegovega grdega početja, sem potopila kaki ženski, pa saj mi ni hihče verjel, zato ker on je znal tako dobro igrat dvojno vlogo."

"Pa te je res pretepalo," me vpraša.

Pričidle sem. Potem pa je rekla, da je slišala govoriti, kako je moj bivši mož nekje rekel, da sem ga po noči načudila na postelji, ko je spal. Vjesilo me je in zavrnila sem rojakinko, da ni tako, pač pa on govoril tako, ker ve, da jaz nerada take oseline stvari dam na veliki zvon. Ni mu mar, če trpi drugi, samo, da je on lep pred ljudmi. Veselilo ga je, če me je mogel razčlaniti, tudi če sem bila bolna.

"Zakaj pa si bila toliko časa pri njem?" me je dalje vprašala.

"Zakaj neki, zato ker sem vedno upala, da nekega dan spozna, da sem mu dobra. Sicer pa sem spoznala že takoj dragi dan po poroki, oz. se dva dni prej, da ne bom srečna z njim."

"Zakaj pa ga nisi tedaj pustila?"

"Oh, saj sem mislila, ali prvič mi je ubranila mati, rekoč: "kaj bodo rekli ljudje," ker sem bila takrat že trikrat oklicana in vse je bilo že pripravljeno za ženitovanje. Pa dobrikal se je mojim staričem, češ, da bodo lahko pri nama, ko bova poročena. Nisem se upala žaliti staričev. Po poroki se je izkazalo, da ni govoril resnice, in grozno sem potem trpela. Materi sem včasih na skrivaj malo potožila, drugače ni pustil, da bi z njo govorila, četudi je mati takoreči od svojih ust odtrgala, da je nama pomagala. Mati ma je vedno tolajila, rekoč: 'le vse voljno potrpi, pa moli za njega'. Več, res sem bila tako nemušna in v cerkvi sem molila sanj, da se mi je tem delala pred očmi, ker sem bila lačna, a medtem z, je on v gostilni mastil s pečenkom. Ko je čedjalje grše ravnal z menoj, pa sem se opogumila in sem šla k župniku, ki je nju posočil. Bila sta ravno oba s kapljonom v sobi. Boječe sem potožila in ker sem nekje čula o razporoki, sem jo z željo omenila.

Komaj sem omenila svojo župniku, pa je zahrnil nad menino in rekel: "Ali ne veš, da je to božji rob? Žena mora biti možu pokorna, čeprav drva sekra na njeni glavi."

Bekak, da bi sedaj prišel tisti far k meni, rekel bi mu, naj on on drži glavo in bom jaz poizkusila sekati drva na njegovih glavi. Tako sem trpela naprej pod njevo brutalnostjo."

"Kako pa, da je on šel od tebe," me je vprašala rojakinka.

"Kako? Zato, kar nisem hotela več iti proč od hiše. V starem kraju me je dvakrat nagnal in ko je šel v Ameriko, me je pestil tam brez vasega, da sem moraliti služiti. Ko je bil leta dan tu, mi je pisal, naj pride za njim. Nisem šla prav rada, ali mislila sem mogoče se je kaj poboljšal. Ko sem prišla sem, sem spoznala, da je ravno tako kot je bil doma. Tudi tu me je dvakrat nagnal, da sem moraliti k tujim ljudem si služiti kruha. Ti si ne moreti predstavljati, kako greko je to. Ko sem moraliti prvič proč, sem privila k Anglešem, dasi nisem znala angleščine. Vidik, sedaj me je spet hotel nagnati od hiše, pa sem za stoperavila in rekla, da me drugače ne spravi proč kot če me ubije in vleče proč."

Medtem, ko sva tako govorili, je udarila ure žirki in rojakinka se je odpravila domov. Nisem ved pričovala, pa saj že bi hotela vse popisat, ne bi imela Prosveta za to dovolj prostora.

Cenjeni rojak g. F. D. naj nisar ne misli, ako bo slučajno bral te vrstice, da sem jih zapisala zato, da mu mislim z njimi omehčati sreco do "divorsanh" žensk. Ne, tistega namena nisem imela, pač pa čutim neko želitev, ki zadeva po krivici. Marsikateri zložki jezik se bo morda oglasil ne samo ob mene, ki sem med tistimi nesrečnimi "divorsanimi", temveč tudi ob druge, meni enake, ki se morejo braniti. Oni stavek, ki se čuje o "divorsankah" kakor nekaka odsoba, bi bilo vsekakor boljše, da bi ga za ženitev pripravljeni izpustil, saj že se ženi, gotovo ne bo knipil "mačka v žakiju". Ako bi se bila katera ločena toliko ponizala, da bi mi bila pisala, bi ji bil lahko spomeno odgovoril, da ločene ženske ne maram. Ni treba tako v javnosti zasmehati pesreče drugih. Tudi med trnjem rastejo svetlice!

Vsem sodelaricam "divorsankam" želim mnogo korajice. Mislim, da bi bilo najboljše, da bi se organizirale, ker na ponovno možitev skoro ne bo misliti, dokler smo v javnosti na tak način denuneirane.

Da ne bo zopet kdo po nedolžnem obdolžen radi tega dopisa, se s polnim imenom podpišem. — Mary Brjavec, ločena Ronich.

LISTNICA UREDNIŠTVA.

Gross, Kans. — Tedensko izdajo Prosvete še posiljamo v staro domovino na označeni naslov. — Pozdrav!

Ogrski diktator zapira otroke.

Budapest. — (Feder. Press.) — Pod Horthyjevo diktaturo na Ogrskem so otroci tudi zarotniki proti vladni. Nedavno tega je bilo pred sodiščem 34 otrok, ki so izvršili zarotniški čin, ker so se seseli v neki hiši in peli socialistične pesmi. Najstarejši "zločine" je star 15 let. Šest je bilo oproščenih, drugi so pa bili obsojeni v zapor od treh do 18 mesecov.

OFICIJELNA NAZNANILA

S. N. P. J.

Glavnemu nadzornemu odboru in vsem članom gl. odbora SNPJ:—

Glasom pravil mora nadzorni odbor pregledati jednotine račune in drugo poslovanje ob koncu leta, in enkrat na leto se morajo sestati vsi člani glavnega odbora v jednotinem uradu ter imeti skupno sejo. Da opravimo revizijo in skupno sejo enim potom in enimi stroški, je določen čas za revizijo v torsk in v sredo dne 23. in 24. jan. t. l., v četrtek dne 25. januarja pa prične letna seja celokupnega glavnega odbora S. N. P. J. Člani glavnega nadzornega odbora se naj torej potrudijo, da bodo v glavnem uradu že v torsk zjutraj dne 23. t. m. očitali člani glavnega odbora pa v četrtek zjutraj dne 25. t. m.

Prosim, vpoštevajte to vse, ker pismenih pozivov ne bomo poslali nikomur!

Gleda društvenih imenikov.

Vsako društvo in vsak posamezni član zahteva točno poslovanje od strani glavnega urada, in to je prav. Ampak točnost je potrebna tudi od strani društva. In ena važnih stvari pri tem je, da nam društvo naznani ob pravem času izvoljene društvene uradnike ter da njih natančni naslov.

Po pravilih morajo društva voliti svoje krajevne odbornike v mesecu decembru vsakega leta ter nam poslati imenik novoizvoljenih odbornikov takoj. Mesec decembra je že precej za nami in stopamo že v sredo januarja, toda naša društveni imenik še ni popoln. Je še precej društev, ki nam še dosedaj niso naznali svojih odbornikov za leto 1923, kar je prejšnja ovira pri poslovanju v glavnem uradu in vselej česar je točnost v marsičem nemogoča.

Pred kratkim smo objavili na tem mestu, da smo izdali novi poslovnik za društvo in da bomo poslati vsakemu društvenemu predsedniku po en komad, toda tudi to nam je nemogoče storiti za veliko društev, ker nam niso znana imena njih predsednikov. — Ko bi tako pesem res kaj poslavil — zopet popolnilo kaj zaledlo — pa je pogosto. Toda ker to nič ne pomaga in v resnici nič ne pomeni — vočilo ostane le vočilo in to je vse — zato mi bomo naš čas za kaj drugega, kar smatramo bolj koristnim in potrebnim.

Cemu se varati? Zakaj sajmo ponavljati prazne fraze na prejšnji "Mir ljudem na zemlji", pojavijo že skoraj dvatisoč let po vseh krščanskih deželah. In zgodovina nam pove, da miru ni bilo skozi vso to dobro dobo. Ravno v teh deželah je bilo največ prevarjanja, največ zatiranja in izkoriscenja, ravno v teh deželah največ bojev, dolgotrajnih vojn in brezusmiljenega splošnega klanja. Miru ni bilo, ga ni dano in ga tudi ne bo, dok je vladal tak gospodarski sistem in dok bo ljudstvo imelo take pojme o slovenskem bratstvu! Ljudje, ki nam pojavijo "Mir ljudem na zemlji" ne delujejo za mir. Oni delajo roko v roki z onimi, katerih idejal je zatiranje in izkoriscenje slovencev po slovencu, z onimi, ki povzročajo vojne in druge slovenske mizerije. Ravno v času, ko nam oznajmijo mir, ko so nam hincasto vočili "veseli božične praznike" in "srečno in veselo Novo leto", so delali nove načrte, kako bi lažje podaljšili to izkoriscenje in kako še bolj zaspeli v zaužitih delavskih mase, in kovali so obrežem načrte za nove vojne, v katere mališo zopet poslati delavce, katero naj jim zopet izvojuje zasepljena masa.

Miru ni in mir je v takih razmerah nemogoč! — Čarobna pesem "Mir ljudem na zemlji" se bo uresničila, toda ne potom kakršega čudeža: "Veseli božični prazniki" in "Srečno in veselo Novo leto" bo prislo, toda ne potom vočilo ali radi naših želj — prislo bo potom prave izobrazbe, kakršno širi in povspremuje S. N. P. J

JUG.

HISTORIČEN ROMAN.

Spisal Prokop Chocholoušek.
Poslovenil H. V.

II.

Tamkaj proti severu na robu tabora je do gorenja ogenj; v nategliči, s katero so na ukaz kraljeviča hiteli v boj, so pozabili ga pogasiti, in pri njegovem svitu je videti dva jezdeca, kako jahata iz tabora v dim. Pri ognju sta se vstavila; bila sta Tomaševič s svojim stricem Radićem, jahala sta same, niti en služnik ju ni spremljal.

"Ta slabotni plamen bi mogel biti našim izdajico," je pripomnil Tomaševič.

"Meniš, da daleč prodira njegov svit!" je Radić prikršljal razmeni.

"Če tudi ne daleč," je rekel Tomaševič, "nekdo bi vendar mogel opaziti, da je naša smer druga, nego pregledavanje tabora, in strice, bolje je bolje."

"Ti si tako previden, toda prav imas," je pritrdir Radić; in ker ni bil človek, ki bi ljubil mnogo besed, je skočil s konja in je z nogo potepal telec oglice, da so odsakovali iskre na daleč. "Tako!" je govoril pri tem, "če naju kdo zagleda, poreče, kako da sva previdna, ker popravljava napake drugih."

Umoknil je in ko se je ozrl na Tomaševiča, je bruhnil v prijaten smeh reči: "Kako si to dobro uvel, da si odstranil vse pride, in še pri tem pridobiš slavo za našo obavdo, da lahko od nje živiva vse svoje življenje; resnično nisem verjel do sedaj, da se da ljudstvo tako lahko goljufati," je pristavil z zaničevanjem.

"Bojim se vojvoda, da vendar le ne vsakdo," je odgovoril Tomaševič.

Tomaševič je presenečeno vpravil svoj pogled, in je nogo, vzdignjeno nad zadnjim slabotno tlečim ogrom, spustil počasi na tla.

"Kaj praviš?" je vprašal, vpravil roke v hok, "ti misliš torej, da nam je bil vendar-le kdo na sledo?"

"Da, gotovo vem to, strice," je pritrdir Tomaševič, "če bi bil ves narod savel s prave poti, enega vendar-le nisem."

"In ta je?"

"Ves, da se izmed vseh perjanikov le na enega nisem naslonil; že moje matere ni ljubil, mene pa sovrški; povod mi je stal na potu, tudi danes, ko sem šel v šotor k očetu —" stresel se je pri tej besedi. "Ha, k očetu" — je šepeval z grozo.

"Kaj ti je?" se je čudil vojvoda, "zakaj nisi dogovoril? Jaz še do sedaj ne razumem, kdo naj bi bil!"

Tomaševič si je z dlanjo obriral obraz. "Ah tak!" je rekel žalostno, "mari nisi videl, da se je pokoril mojemu ukazu samo radi tega, ker mu je kralj ukazal! Šel je sicer s perjaniki, toda uporno kakor rendeč pes, ki nerad zapušča sled svojega gospoda. Iliju je oni, prvi izmed perjanikov."

"Ha, ta!" je vskliknil Radić v jezi, "naj še on pogine, ta starci pes!"

"Kaj ne, vojvoda," je odgovoril Tomaševič, "da bi potem vsak vedel, da je nemožno, da bi oba v isti dobi umrla naravnne smrti?"

"Eh!" se je vstavljal Radić, pomikajoč kalpak s čela v tilnik in na vse strani, "resnično bi to bilo — mora se ga torej pitati z medom in mu laskati kakor otroku v materinem narodu, temu pesu, da ne bo grisel. Toda zadnji ogel je že vgašnil in temu je, da ne vidi dim nit koraka pred seboj. Govori, nečak, da prideš do tebe in do svojega vranca!"

Tomaševič pa se ni oglasil, tako, da je Radić, ko se je čreštenote malo privadol temi, sam prišel do nečaka, ki mu je držal konja in je, povspetvši se na vranca, polokil desetec na ramo Tomaševiča. In čudno! Da si je ta vedel, kdo polaga nan.

"Cui, Radić!" je rekel Tomaševič, "da bo vse dogovorjeno med nama, kajti še en korak, in že ne bo nobenega povratka več."

Radić se je umaknil par korakov od brega in je vlekel Tomaševiča za seboj.

"Ti misliš na povratek? Dobro!" je dejal brezbrščno, "jaz nimam ničesar proti temu! Že prej si vprašal usodo, ali naj se vrneš, ali naj koraka naprej po začetem potu — čemu vse te? Od kod ta nestalnost, ko je vse že tako daleč despotio? Mari misliš, da ti, če odstopiš, ogrski kralj Matijaš Korvin odpusti, da si ga speljal tako

daleč, da je odpolsal posebnega poslanca na končni odgovor s teboj! Ali ne bo misliš, da si norcev bril iz njega, in ali dopusti tem, da ti sedeš na prestol Bosne?"

"Malo mi je tem lečeče, kaj bo ugajalo kralju Ogrske in kaj ne," je odgovoril Tomaševič ponosno, "on si sicer lasti pravico pokroviteljstva nad bosanskimi kralji, toda nima niti moči, da bi branil pokroviteljstvo; samo duševna slabost bosanskih kraljev je dala povoda tej predpravnosti kraljev Ogrske."

"Ti si pa vendar le iskal njegove naklonjenosti, iskal njegovega privoljenja za svoje podjetje," je zavrnjal Radić; "mari sem ti bil jar samo poslanec tvojega kratkočasa!" je vprašal uporno.

"Če mi je Matijaš Ogrski naklonjen," je odgovoril Tomaševič, "bo vodil mojo pravdo tam na zpadu; s tem dobim časa, da osvobodim sebe in Bosno najbramotim kraljev!"

"Ah!" se je začudil Radić, "ali dobro razumem, ti hočeš povzdigniti križ Bosne nad polumeščem Mehmeda v držnem boju!"

"Ne samo križ Bosne," je rekel Tomaševič, "marveč tudi doto svoje žene — Srbijo hočem nazaj pridobiti; vrniti mora sultan Mohamed svoj plen!"

"To je drzno podjetje," se je zamislil Radić, "in resnično načinjeno! Če tudi skočil v potok, ki si cer ni bil globok, toda je dočer, da je bilo treba zelo močnih nog, da niso zdrsnile ob gladkem kamenju. Da si se je konj vpraval, je moral vendar-le slediti svojemu gospodarju. Brez obotavljanja je sledil sedaj tudi Tomaševič Radićevemu izgledu, da si se je parkrat opotekel, sedaj rabi kamenčka, ki mu je ušel izpod nog, potem tudi radi taga, ker mu je tu pa tam zdrsnila noga ob gladi skali. Vendar je po hojni kakih tristo korakov srečno došpel za stricem v malo kotilino, kjer jima je pod tamkaj rastodišči borovci plamtel nasproti visok plamen."

"Tudi naklonjenost ogrskih kraljev je dvomljiva," je rekel Tomaševič kratko.

Radić je položil obe roki na ramen svojega nečaka ter rekel: "En jarem za drugim hočeš torej sneti z naše dečele! Ce to izvedeš, ti bo, midim, odpuščen tvoj greh. Kazaj se torej obotavljaš!"

"Radi tega, ker mi bo nemožno storiti kaj žalega temu starcu," je rekel Tomaševič, sklonivši glavo.

"In še včeraj!" se je začudil Radić.

"Včeraj še nisem imel toliko dokazov njegove ljubezni do mene," je odgovoril Tomaševič.

"Strice! Danes sem govoril z njim, on me ljubi, in vse moži nameno so omajani; kako dolgo pa more še živeti ta starec, ki je vendar le moj oče!"

"Reamic," je pritrdir Radić navidezno, "nihče mu ne more vedeti prisotnosti dolgega življenja, vendar pa tako dolgo vedno še lahko živi, da mu njegova žena Katarina more poroditi dediča prestola."

"Dedica!" je vskliknil Tomaševič glosano.

"Kaj drugoga, če mu porodi sin? Ona je njegova prava soprona, in oče je Stefan Kosarić, knez Hreregovine, ki je po moči jednak kraljem Bosne; ti pa si sin Vojak."

"Strice! Danes sem govoril z njim, on me ljubi, in vse moži nameno so omajani; kako dolgo pa more še živeti ta starec, ki je vendar le moj oče!"

"Dovolj, dovolj!" je vskliknil Tomaševič divje, "jas, norec, sem se obotavjal, ker sem se dal v svoji davnini nakani omajati od par prikupljivih besed, tako, kakor se umirja otrok v svoji jezi, če se mu podaja igračo. Ha!" je povzdignil roko kvíško kakor z prsiči: "ne odineham prej, dokler ne bo maščevano osramočenje moje matere na tistem, ki je žrtvoval moje materi ponočni Kosarevni, ki —"

"Nehaj!" mu je Radić jazno prekinil govor, "vsako besedo, ki se tika nje, jemljem na-se. Ti vsemi nimaš vzroka, da bi ji zabavljali — kvečejmo radi tega, da more kralj Stefan poroditi dediča."

"Da, da, takol!" je rekel Tomaševič s porogljivim nadihom, "posabil sem, da jo ti do sedaj še ljubis, strice!"

"Da ljubim jo še sedaj," je odgovoril Radić s hrepenečnim glasom, "ljubim jo kakor takrat, ko sem jo prvič zagledal v prestolnici njenega očeta, na gradu Blagaja; toda jar vojvoda sem se moral umakniti kralju, in moral sem se odgovarati vsem nadam na posvetno blaženost; neveda, takrat nisem misliš, da se vendar-le izpolni moje hrepeneje," je dostavil nekakor za-se, zatopivši se v gobe misli.

"Tebi se amelija največja blagostenost iz našega podjetja, strice," je rekel Tomaševič priljubljeno, "ko dobim jar proti temu le skribi v delež, pravilno je torej tudi, da sprejmi večji del naloge na sebe."

"Tako!" se je začel Radić glosano in čudno smejeti. "Ne, ne Vukman, globoko priklonivši se

Tomaševič! Tako se nisva pogodila. Ti kar ne moreš dočakati bleška kraljevske krone; radi tega si se namešli, poseli s predmetom roko v kole usode. Jaz pa najti samo pomagam in nagrada za mojo pomoč je Katarina Kosarevna — tako se glasi najin rok." je odgovoril Tomaševič ponosno, "on si sicer lasti pravico pokroviteljstva nad bosanskimi kralji, toda nima niti moči, da bi branil pokroviteljstvo; samo duševna slabost bosanskih kraljev je dala povoda tej predpravnosti kraljev Ogrske."

"Malo mi je tem lečeče, kaj bo ugajalo kralju Ogrske in kaj ne," je odgovoril Tomaševič ponosno, "on si sicer lasti pravico pokroviteljstva nad bosanskimi kralji, toda nima niti moči, da bi branil pokroviteljstvo; samo duševna slabost bosanskih kraljev je dala povoda tej predpravnosti kraljev Ogrske."

"Ti si pa vendar le iskal njegove naklonjenosti, iskal njegovega privoljenja za svoje podjetje," je zavrnjal Radić; "mari sem jar znamen, kateremu se je pristudila vlašča tvojega očeta, kralja Stefana!"

"Ne zapravljajta časa s praznimi besedami," se je vtaknil vmes Radić, "obadvaya poznata nameru temu sestanku; čemu bi si torej očitala drug drugemu?"

"To je bila beseda v pravem trenotku," je izjavil Turčanski župan, ne da bi se ganil s svojega prostora pri ognju. "Itak sem že čakal do stigeta!"

"Z Bogom torej, Tomaševič!" je dejal Radić odločno, skočivši na konja, "toda pomni: kakor jar ne morem brez tebe doseči svoje ljubice, tako tudi ti brez mene ne zasedes nikdar prestola bosanskih kraljev!"

In že je udaril konja, da se je ta vspel v divjem sicku.

"Stoj!" je vskliknil Tomaševič, "jas vstrajam pri dogovoru."

V trenotku se je zopet vrnjal in je Radić skočivši s konja, dejal: "Vse je torej v redu. Tebi se smehija vladilečnost, meni ljubezen. Naprej torej: ti po kralju Bosne, jaz po krasno Kosarevno Pojdiva!" In brez nadaljnega premišljanja je skočil v potok, ki si cer ni bil globok, toda je bilo treba zelo močnih nog, da niso zdrsnile ob gladkem kamenju. Da si se je konj vpraval, je moral vendar-le slediti svojemu gospodarju. Brez obotavljanja je sledil sedaj tudi Tomaševič Radićevemu izgledu, da si se je parkrat opotekel, sedaj rabi kamenčka, ki mu je ušel izpod nog, potem tudi radi taga, ker mu je tu pa tam zdrsnila noga ob gladi skali. Vendar je po hojni kakih tristo korakov srečno došpel za stricem v malo kotilino, kjer jima je pod tamkaj rastodišči borovci plamtel nasproti visok plamen."

"Moj gospod je tudi tvoj gospod, kraljevski bosanski!" je odgovoril Korvinov odposlanec ponosno, "in že sem jar v njegovi službi, pa gotovo nisem in niti nameram biti v službi twoj, ki sem mu jaz prilep podelil milost in imenu kralja Matijaša Korvina."

Tomaševič si je grizel v ustnicu, in temno zroč pred se; okoli ustan Vukmanovih je igral zasmeh, kačor da bi bil hvaležen okolnosti, da more tako poniževati kraljevijo Bosne. Hm! saj to tiči že od nekdaj v Slovencu, da samo rodni sinovini vriskajo nad poniženjem svojih očjih domovin! Radić se je vedel na videz brezbrščno.

"In kdor rabi milosti, in kdor jo vspremo, temu se ne spodobi

"Slabo imam v časti dostopanja svojih kraljev!"

"Aj, kraljev!" je povzgnil Vukman ponosno glavo, "mari sem jar edini, kateremu se je pri-

studila vlašča tvojega očeta, kralja Stefana!"

"Ne zapravljajta časa s praznimi besedami," se je vtaknil vmes Radić, "obadvaya poznata nameru temu sestanku; čemu bi si torej očitala drug drugemu?"

"To je bila beseda v pravem trenotku," je izjavil Turčanski župan, ne da bi se ganil s svojega prostora pri ognju. "Itak sem že čakal do stigeta!"

Pri tem malo laskavih besedah se je Tomaševičev lice polilo z grizel v ustnicu, in je sklonil svoj mravniki skreči se oko na govor, dešči radije, dejal jezno: "Slabo je začel kralj Korvin, tvoj gospod, ko je izbral tebe, če se moraš dolgo žasati v njegovi službi!"

Sedaj se je Turčanski župan grizel v ustnicu, in je sklonil svoj mravniki skreči se oko na govor, dešči radije, dejal jezno: "Slabo je začel kralj Korvin, tvoj gospod, ko je izbral tebe, če se moraš dolgo žasati v njegovi službi!"

"In tudi nočem laškati!" je dejal Radić hladno.

(Dalje prihodno sredo.)

NEVARNOST ZA VSAKEGA.

Statistika nam pove, da ena ženska izmed osmih in ena moški izmed štirinajstih, ko doseže tri desete leta, umre na raku. To kaže, da je rak nevarnost za vsakoga. Lahko ga je pa preprečiti. Pred kratkim je izdala Metropolitan Life Insurance Company knjižico, katero je odobrila Ameriška družba za kontrolo raka. V njej je rečeno: Odpravite zaprtje! Odpravite kraljevico! Nevarnost za vsakoga. Lahko ga je pa preprečiti. Pred kratkim je izdala Metropolitan Life Insurance Company knjižico, katero je odobrila Ameriška družba za kontrolo raka. V njej je rečeno: Odpravite zaprtje! Odpravite kraljevico! Nevarnost za vsakog

VABILO NA PLESNO VESELICO

ki jo priredi

DRUŠTVO "SLOVENSKI DOM" ŠT. 86, S. N. P. J.

v nedeljo dne 21. januarja 1923

v Mozart dvorani na 1536 Clybourn Av., Chicago, Ill.

Začetek veselice točno ob 2 uri popoldne.

Kostanjevec: Miljonar Peter.

I opoldansko solnce se je z vso uprlo v okno in nizko spuščen zastori niso mogli ubraniti vroči, da ne bi prihajala v sobo. Njiva soparica je legala na pravila tlačila k tlu. V sobi je delo po bolniku in po zdravilih, polutem so bleščale bele rjave postelje ob daljši steni; na mreži je ležalo nepremično dvoje sojnih belih rok, razgaljenih lakti. Dolgi koščeni prsti so nih podprtih in se zgnili, dolnili se drug drugega, zopet obstali. Na visokem podlem vrglavju, vdrti v mehke zine, je počivala od gostil črka okvirjena glava. Mlada lepa. A lica bleda in izplaknjeno bilo kot sneg, velike oči, bolestno začedene, nepremična vprašajoče.

Vrata v sobo so se odprla.

"Ali spis, Pepca?"

Bela laket na odelji se je preknila in se dvignila kvička, kaj je zopet padla navzdol in nica je izpregovorila s tihim, nekoliko ohriplim glasom:

"Prispote bliže, teta. Dvigni prosim, nekoliko zastor. Bolj, da sije solnce noter, nego ta mošna soparica. Tako, hvala in lepa."

Starka se je sklonila nad bolnično jih položila uvelo desnico na

"Kako je hladna Vaša roka, teta. Še nekoliko časa podržite, osim... Tako, zdaj pa ono, voda, dobro mi je delo."

V solnih žarkih so zaplesale žice okoli visče svetlike v lobarju, pod sivkasti strop se zaletel čmuri in brnel. Kakor ozivila nekje skrita struna in ples.

"Presvetlo je," je izpregovorila starca. "Ne bo dobro tvojem em."

Pepca se je skušala nasmejni-

"Še teh par dni mi pustite ince, teta."

Starka se je stresala in začudila pogledala v bolnične oči. Kar bi nečesa iskala v njih.

"Kaj govoril, Pepca? Še par?" Da, še par dni in na bolje se obrne. Tedaj sele vzide tvoje vso solnce in te povabi s seboj v vrt, v gozd, v hrib. Rdeči so začela jabolka na vrta in manj dajo po zasekah. Hrib žari se je trstel visoko v oblake. Kar

testo ob dobrem kvasu se je izlezlo polje in travnik šumi in oja."

Starka se je zasanjala. Govoril je tino in hitro. Pepca se je učljala, vedale in globile so se boge oči. Čmrij je zadel ob šopo in zdranil ob njej navzdol, da je ruma zajecala in takoj za hipec nemela.

"Da, vse piruje, vse obhaja voj veliki god... samo ubogi lavec umira", je menila Pepca in se zastrmela v konci svojih prav.

Teta se je hipovala dvignila in stopila k oknu. Dala si je oprati pri zastorih. Sklonila se je in pritišnila svoje oske prsi na podoknico. Da bi jih ne razstrel, kar se je bilo v njih pravilno porodilo...

"In vendar mi ni hudo, teta,"

je čez nekoliko hipov povzela. "Kakor mi je bila že pred kratkim časom težka in grda misel o smerti, tako mi je sedaj ishka in lepa. Glej, en sam korak, kakor da stopi noge ček prag, in že za mano vse, kar je nečednega in nevrednega."

Teta je nehote zopet spustila zastor in sedla k postelji.

"Umiri se, dete, ne razmišljaj. Ne govoriti tako, zate nima pomena. Novo življenje ti vzlikuje, srečna bodes in srečen bo ob tebi tvoj ubogi, skrbni oče. Že zaradi njega moraš živeti."

Pepeca je zmajala z glavo. Starca ji je zopet pogladila delo.

"Sedaj pa moraš biti popolnoma tih. Poizkus nekoliko zaspasti, zakaj popoldan je že dolg. In sanja naj se ti kaj lepega, o solncu in o zdravju, o vrtu in gozdu in hribu. Zatiani oči, dete. Tako... zasani!"

Njo roka je narahlo popravila odejo in se nekolikokrat potegnila preko vročega čela bolničnika. Pepca se je umirila in se nisanila. Tedaj je vzelata teta v roke pahljalo in mahala z njo počasno. Na enakomerno nad bolnično glavo. Začelo se je rahlejše in rednejše dihanje, okoli ustnega je le gel komaj viden nasmej. Previdno se je čez nekoliko hipov dvignila stvara in odšla po prstih iz sobe.

• • •

Teta Ana je poiskala svoje načnike in jih nataknila. Iz predala je nato vzelata šivanje, prima knila stol h kuhinjskemu oknu in sedla. Med okorelimi prsti je sumelo belo platno, šivanka je vbadala in delala žive, oske, komaj vidne. Iz navade in samaobsebi. Nastajale bi bile te dolge in drobnopikče vrste menda tudi tedaj, ko bi bila teta Ana slepa.

Zakaj vse svoje dolgo življenje je prečivala in prekrpala. In kar ji je ostajalo semtretja časa, ga je prečitala.

Iz kuhinje je bil razgled na vrt, in edtam dalje na državno cesto, za katero so temnili gosto obrasti nizki grliči. Zato je teta Ana najrajsja tukaj sedela in delala. Ta razgled je bil nje življenje, ob njem se je tešilo vse njeni hrenjenje. Spominjal jo je na nje rojstni kraj, na davno prošla mladega leta, na vse lepo, kar je kaj doživel v kar je bilo izgajnilo za vselej že izdavnina. Kakor ribi voda je bil teta Ana potreben ta razgled in umrla bi že bila, da ga ni imela.

Zaradičega in tudi še iz ozirov varčnosti je stanoval nje brat, knjigovodja Osojnik, zunaj mestna, dasi je imel dolgo pod do tvrdke Winter in sin, kjer je bil uslužben še nad petindvajset let.

Točno ob polomilnih zjutraj in pol-dveh popoldne je odhalil od doma, točno ob polene in ob polosmih zvečer se je vračal domov. Dan za dnem, teden za tednom, leto za letom, izvzemški prazniki in nedelje. Uro ni mogla biti tečnejša od njega. Postal je bil sasoma pravi steber svoje tvrdke, ki se je lahko zanesla nanj vsej in v vsem...

"Teta Ana!"

Zenski glas jo je poklical iz vrtne lope.

Teta Ana je odložila šivanje in načnike ter počasi vstala. Nagnila se je skozi okno.

"Česa želite, gospa Amalija?"

"Tu je hladneje. Ako nimate

posebnega opravila, prideite do. Se kaj pomeniva."

Teta je stopila po prstih k vratom in jih narahlo odprila. Pogledala je na postelj. Bolnica je spala. Vzela je zopet svoje šivanje ter odšla tisto po stopnicah na vrt.

"Uh, kako je nezmošno soporno," je vekala gospa Amalija. "In še tukaj, kjer je neprimerno hladnije nego gori. Kaj bo, ako ne bo delja! Kako je bolnici, teta Ana?"

Tetko je sopla gospa Amalija in na debelih pogadastih rokah se v zapestjih prikazovala potne kaplje, skoro tako velike kakor na nizkem zagorskem čelu.

"Skrbi me, zelo me skrbi," je odgovorila teta Ana in prisledila. "Tako čudno govoriti danes. Kakor bi bila sklenila vse račune s svetom."

"Koliko časa je že sedaj, kar leži?"

"Ravno dva meseca. Proj je še tavala in lažila okoli, a zdravje ni bila od lanske jeseni. Moj Bog, kako je to hudo."

Teta Ana je zrila zamisljeno predse, gospa Amalija si je z robjem brisala roke in obraz.

"Jetika," je izpregovorila potem počasi in pogledala v stran. Kakor bi se bila sama ustradala besede, je takoj umolnila.

"Narahlo in brez bolečin bo zapsala," je dejala čez nekoliko hidrov teta Ana. "Kakor njena mati."

Krepko je vboldila šivanko v platon in potegnila konec visoko gor. Samo ni vedela, čemu, ko ni bila treba. Pogledala je gospo Amalijo. Samo zdravje je je bilo. Tolstti nje podbradek se je svetil v masti in drobne žive oči so se komaj videle izmed zlitih lie in rjavih redkih obrvi. Moj Bog, zakaj niso vse ljudje tako zdravi kakor gospa Amalija! Samo stotino da bi dala Pepco, pa bi zadostalo že za nekaj let.

"Kaj je bila tudi nje mati Jetiča?" je vprašala gospa Amalija. "Nikdar mi še niste priporočovali, dasi smo skupaj že dolgo vrsto let."

"Kaj je bila tudi nje mati Jetiča?" je vprašala gospa Amalija. "Nikdar mi še niste priporočovali, dasi smo skupaj že dolgo vrsto let."

RAD BI IZVEDEL,

kje se nahaja moj sin Jožef Saftič, doma iz Dolenj, občina Jelžane na Primorškem. Iščem ga, jaz njegov oče Jožef Saftič iz Dolenj št. 14. Rejke prosim, da je komu znan naslov mojega sina, naj mi to naznami, ako bo sam židal ta oglas, naj se prijavil svojemu očetu na naslov: Joseph Saftič, 1512 Pacific Ave., Tacoma, Wash. (Adv.)

EJE STA

moj brat Joseph Krašovec, ki je bil pred dvema leti v Milwaukee, Wis., in Marko Kostelic, ki je bil pred dvema leti v New Duth, Minn.? Oba sta doma iz Metliki. Poroditi Jima imam nekaj zelo važnega, torej želim, da se mi prijavita Anton Krašovec, 229 N. Cedar St., Ministique, Mich. (Adv.) Jan. 10.

RAD BI IZVEDEL,

kje se nahaja priatelj Florjan Oberstar doma iz Hinje na Dolenškem. Pred tremi leti je bival v Newburg, Ohio. Iščem ga, radi zelo važne zadeve namreč prilila je njegova HČI iz starega kraja in bi rada izvedela za svojega očeta. Cenjene rojake prosim, da kdo ve za njegov naslov, naj mi takoj naznami, zkar bom zelo hvalezen.

Ako pa sam čita ta oglas, naj se nemudoma prijavil na naslov: John Mohorčič, Box 143, Ironton, Minn. (Adv.)

Upshi v dva dneh ali se pa vrne denar.

MATH. PEZZIR, Box 272, City Hall Sta., NEW YORK, N. Y.

DOMAČA ZDRAVILA.

Zadovoljna in zdravila zdravila, katera priznava mr. Kastor v knjigi

"DOMAČI ZDRAVNICKI"

izmed vseh - mister.

PIŠEJO po korespondenci kontak, v katerem je zdravila zdravila zdravila -

haj ne res.

ANTON ZORNIK,

Hermelin, Pa.

VELIKA JANUARSKA RAZPRODAJA

RAZNEGA BELEGA BLAGA, KJER

LAJKO PRIHRANITE 20% DO 40%.

Nad \$500,000 vrednosti belega blaga na razpolago, ki smo ga kupili še po nizki ceni, da vas lahko sedaj presenečimo nad vse naše dosedajšnje razprodaje po zelo znižani ceni, v našem

"The Big Store." To ugodnost vam nudimo v vaš lastno korist — ter upamo, da se boste gotovo poslužili te prilike.

SPODNJA OBLEKA, PERILO, MODERCI

ESTABLISHED 1871

KAUFMANNS

"THE BIG STORE"

5th Ave. Smithfield & Diamond Sts.

IMPERIAL STATE BANK, IMPERIAL, PA.

Vedno oglaševanje pripravljen na

trditve. Naš oglaševanje

za hranične.

CEKOVNE IN HRANILNE VLOGE.

Varnostne shrambe.

Anton Zbašnik, JAVNI NOTAR,

Room 206 Bakewell Bldg., PITTSBURGH, PA.

(Nasproti sodnije)

Se pripravlja rojakom v vseh

notarskih poslih. Pište ali pri-

rite osobno. Cene nizke, delo

točno in pravilno.

milijon.

ZA "POMOŽNO IZOBRAŽEVALNO AKCIJO J. S. Z."
so vplačala društva in socialistični klubi v mesecu
decembru 1922 kakor sledi:

Št. društva	Kraj	Vsota
1—19 SNPJ Mineral, Kans.	8.450	
2—110 SNPJ Waukegan, Ill.	6.00	
4—267 SNPJ Sublet, Wyo.	12.00	
5—131 SNPJ Chicago, Ill.	4.00	
6—5 SNPJ Cleveland, Ohio	6.00	
8—102 SNPJ Chicago, Ill.	12.00	
9—275 SNPJ Maynard, Ohio	1.00	
12—74 SNPJ Virden, Ill.	1.00	
14—209 SNPJ Nokomis, Ill.	1.00	
15—329 SNPJ Large, Pa.	1.00	
16—388 SNPJ Purglione, W. Va.	2.00	
17—46 SNPJ Oregon City, Ore.	1.00	
18—183 SNPJ Hudson, Wyo.	3.00	
20—26 SNPJ Ely, Minn.	4.00	
26—112 SNPJ Bear Creek, Mont.	1.00	
27—44 SNPJ Franklin-Boro, Pa.	6.00	
29—115 SSPZ Kenilworth, Utah	2.00	
39—169 SNPJ Fitz Henry, Pa.	2.00	
36—156 SNPJ Muddy, Ill.	1.00	
38—120 SNPJ Gallup, New Mex.	2.35	
40—290 SNPJ Homer City, Pa.	1.00	
44—362 SNPJ Carlinville, Ill.	2.00	
47—324 SNPJ Madrid, Iowa	3.00	
54—340 SNPJ Wyano, Pa.	2.00	
55—17 SSPZ Aurora, Minn.	1.00	
57—225 SNPJ Edison, Kans.	3.00	
58—64 SNPJ W. Newton, Pa.	18.00	
60—382 SNPJ Acosta, Pa.	1.00	
62—221 SNPJ Terre Haute, Ind.	12.00	
65—198 SNPJ Willard, Wyo.	7.00	
66—250 SNPJ Meadowlands, Pa.	2.00	
67—170 SSPZ Coalton, Ill.	12.00	
68—112 SNPJ Firestone, Colo.	7.23	
69—111 SNPJ Aurora, Minn.	11.00	
70—331 SNPJ Seminole, Pa.	8.00	
71—1 SNPJ Chicago, Ill.	12.00	
72—301 SNPJ Macatawa, Ill.	12.00	
73—245 SNPJ Lawrence, Pa.	30.39	
74—24 SNPJ Jenny Lind, Ark.	10.00	
75—179 SNPJ Sopris, Colo.	2.00	
76—288 SNPJ Fredericktown, Pa.	3.00	
77—36 SNPJ Vilcock, Pa.	18.00	
78—264 SNPJ Cleveland, Ohio	3.72	
79—47 SNPJ Springfield, Ill.	6.00	
80—121 SNPJ Detroit, Mich.	9.00	
81—415 SNPJ Adrian, W. Va.	4.00	
82—178 SNPJ Cleveland, Ohio	10.00	
83—287 SNPJ Burgettstown, Pa.	6.00	
84—114 SNPJ Roundup, Mont.	26.56	
85—253 SNPJ Diamondville, Wyo.	12.00	
86—282 SNPJ Little Falls, New York	6.00	
87—81 SNPJ Red Lodge, Mont.	4.95	
88—242 SNPJ Staunton, Ill.	20.00	
89—248 SNPJ Haguevo, Pa.	6.00	
90—451 SNPJ Onalaska, Pa.	4.89	
91—305 SNPJ New Duluth, Minn.	8.00	
92—236 SNPJ Bessemer, Mich.	5.00	
93—383 SNPJ Ralphon, Pa.	7.00	
94—444 SNPJ Cleveland, Ohio	10.00	
95—379 SNPJ Slickville, Pa.	3.00	
96—352 SNPJ Kincaid, Ill.	20.00	
97—23 SSPZ Orient, Pa.	1.25	
98—425 SNPJ Valley Grove, W. Va.	8.00	
99—300 SNPJ Braddock, Pa.	6.00	
100—174 SNPJ Dunlo, Pa.	4.00	
101—172 SNPZ Library, Pa.	2.00	
102—34 SNPZ Indianapolis, Ind.	8.00	
103—9 SNPZ Yale, Kansas	2.00	
104—432 SNPZ Miners Mills, Pa.	12.00	
105—14 SNPZ Waukegan, Ill.	24.00	
106—361 SNPZ McIntyre, Pa.	1.00	
107—365 SNPZ Wick Haven, Pa.	12.00	
108—177 SNPZ Reliance, Wyo.	2.00	

Klubi JSZ:

40—Herminie, Pa. 1.00
Skupaj v decembru 1922 8208.36
Tajništvo J. S. Z.

RACUN VSOT DRUŠTEV, SOCIALISTIČNIH KLUBOV IN POSAMEZNIKOV ZA POMOŽNO IZOBRAŽEVALNO AKCIJO J. S. Z.

od 30. novembra 1922 do 31. decembra 1922.

Tek. št.	Kraj	Vsota
1—19 SNPJ Mineral, Kans.	8.150	
2—110 SNPJ Waukegan, Ill.	17.00	
3—122 SNPJ Aliquippa, Pa.	12.00	
4—267 SNPJ Sublet, Wyo.	12.00	
5—131 SNPJ Chicago, Ill.	24.00	
6—5 SNPJ Cleveland, Ohio	13.00	
7—52 SNPJ Broughton, Pa.	20.00	
8—102 SNPJ Chicago, Ill.	24.00	
9—257 SNPJ Maynard, Ohio	12.00	
10—26 SSPZ Cleveland, Ohio	10.00	
11—25 SSPZ Reading, Pa.	4.00	
12—74 SNPJ Virden, Ill.	12.00	
13—68 SNPJ Racine, Wyo.	12.00	
14—209 SNPJ Nokomis, Ill.	18.00	
15—329 SNPJ Large, Pa.	12.00	
16—388 SNPJ Purglione, W. Va.	12.00	
17—46 SNPJ Oregon City, Ore.	12.00	
18—183 SNPJ Hudson, Wyo.	1.00	
19—400 SNPJ Renton, Pa.	1.00	
20—26 SNPJ Ely, Minn.	1.00	
21—119 SSPZ Bridgeport, Ohio	2.52	
22—72 SNPJ Radley, Kans.	7.00	
23—6 SNPJ Morgan, Pa.	14.00	
24—88 SNPJ Moon Run, Pa.	11.00	
25—366 SNPJ Thorpe, W. Va.	18.00	
26—112 SNPJ Bear Creek, Mont.	12.00	
27—44 SNPJ Franklin-Boro, Pa.	24.00	
28—238 SNPJ Moundsville, W. Va.	12.00	
29—115 SSPZ Kenilworth, Utah	13.00	
30—151 SSPZ Niles, Ohio	9.00	
31—143 SNPZ E. Helena, Mont.	12.00	
32—80 SSPZ Herminie, Pa.	12.00	
33—169 SNPZ Fitz Henry, Pa.	13.00	

IZOBRAŽEVALNA AKCIJA J. S. Z. IN NASTOPNO LETO.

Meseca novembra je izdalо tajništvo J. S. Z. na vas napredno podporilih jednot in svez zoper spezi za obnovitev prispevkov v fond "izobrazevalne akcije Jugoslovanske socialistične zveze" za leto 1923.

Ta spezi se je glasil med drugimi:

"Lansko leto ob tem času vam je bili dostavljeni načrt "Pomožno izobrazevalne akcije J. S. Z.", katerega namen je obhraniti stroj političnega dela slovenskih delavcev v Ameriki in njenega glasila "Proletar" na površju.

"Nekatera društva so zadevo razumela, pa so sklenila prispevati, te načrte po svoji najboljši moci. Odzvalo se je 97 naprednih društev, ki so prispevala od enega do dva in pol dolaria na mesec, iz te podpore se je obdržala v teh kritičnih časih J. S. Z. pri življenju, in sicer na način, da so se pokrivali njeni mesečni primanjkljajti. Žalo, da se ni odzvalo toliko društev, da bi mogli kriti teh stroškov tudi primanjkljaj pri Proletarju. Vrata temu so bile brezvonom v veliki meri slabe delovne razmere in straži. Delovne razmere so se sedaj nečas vasi po nekaterih krajev popravile, zato je upali, da se društva, ki se do danes radi tem razmeru še niso odzvala, odzovejo ob tej priliki."

"Nekatera društva se slišajo kritike, zato se Proletar in JSZ ne moreta vredovati brez zunanjih podpor, pa se vraca krvido na gospodarstvo, na plavo listo, na takto, na osebe; drugi, ki jim J. S. Z. in Proletar sploh nista bila nikdar pri tem, pa jima lele odkritosteni pot.

"Toda vprašamo se, kje na svetu so dane socialistične organizacije in njih glasila brez boja za obnovit? Amerikanci kot Jugoslovani, Nemci kot Italijani, Franci kot Leti, Madžari kot Francos — vse imajo znako teles boje, da obravijo svoje socialistične organizacije in svoje časopise pri življenju: To, brezve in odgovornost, ki je tukaj.

"Toda vprašamo se, kje na svetu so dane socialistične organizacije in njih glasila brez boja za obnovit? Amerikanci kot Jugoslovani, Nemci kot Italijani, Franci kot Leti, Madžari kot Francos — vse imajo znako teles boje, da obravijo svoje socialistične organizacije in svoje časopise pri življenju: To, brezve in odgovornost, ki je tukaj.

"Toda vprašamo se, kje na svetu so dane socialistične organizacije in njih glasila brez boja za obnovit? Amerikanci kot Jugoslovani, Nemci kot Italijani, Franci kot Leti, Madžari kot Francos — vse imajo znako teles boje, da obravijo svoje socialistične organizacije in svoje časopise pri življenju: To, brezve in odgovornost, ki je tukaj.

"Toda vprašamo se, kje na svetu so dane socialistične organizacije in njih glasila brez boja za obnovit? Amerikanci kot Jugoslovani, Nemci kot Italijani, Franci kot Leti, Madžari kot Francos — vse imajo znako teles boje, da obravijo svoje socialistične organizacije in svoje časopise pri življenju: To, brezve in odgovornost, ki je tukaj.

"Toda vprašamo se, kje na svetu so dane socialistične organizacije in njih glasila brez boja za obnovit? Amerikanci kot Jugoslovani, Nemci kot Italijani, Franci kot Leti, Madžari kot Francos — vse imajo znako teles boje, da obravijo svoje socialistične organizacije in svoje časopise pri življenju: To, brezve in odgovornost, ki je tukaj.

"Toda vprašamo se, kje na svetu so dane socialistične organizacije in njih glasila brez boja za obnovit? Amerikanci kot Jugoslovani, Nemci kot Italijani, Franci kot Leti, Madžari kot Francos — vse imajo znako teles boje, da obravijo svoje socialistične organizacije in svoje časopise pri življenju: To, brezve in odgovornost, ki je tukaj.

"Toda vprašamo se, kje na svetu so dane socialistične organizacije in njih glasila brez boja za obnovit? Amerikanci kot Jugoslovani, Nemci kot Italijani, Franci kot Leti, Madžari kot Francos — vse imajo znako teles boje, da obravijo svoje socialistične organizacije in svoje časopise pri življenju: To, brezve in odgovornost, ki je tukaj.

"Toda vprašamo se, kje na svetu so dane socialistične organizacije in njih glasila brez boja za obnovit? Amerikanci kot Jugoslovani, Nemci kot Italijani, Franci kot Leti, Madžari kot Francos — vse imajo znako teles boje, da obravijo svoje socialistične organizacije in svoje časopise pri življenju: To, brezve in odgovornost, ki je tukaj.

"Toda vprašamo se, kje na svetu so dane socialistične organizacije in njih glasila brez boja za obnovit? Amerikanci kot Jugoslovani, Nemci kot Italijani, Franci kot Leti, Madžari kot Francos — vse imajo znako teles boje, da obravijo svoje socialistične organizacije in svoje časopise pri življenju: To, brezve in odgovornost, ki je tukaj.

"Toda vprašamo se, kje na svetu so dane socialistične organizacije in njih glasila brez boja za obnovit? Amerikanci kot Jugoslovani, Nemci kot Italijani, Franci kot Leti, Madžari kot Francos — vse imajo znako teles boje, da obravijo svoje socialistične organizacije in svoje časopise pri življenju: To, brezve in odgovornost, ki je tukaj.

"Toda vprašamo se, kje na svetu so dane socialistične organizacije in njih glasila brez boja za obnovit? Amerikanci kot Jugoslovani, Nemci kot Italijani, Franci kot Leti, Madžari kot Francos — vse imajo znako teles boje, da obravijo svoje socialistične organizacije in svoje časopise pri življenju: To, brezve in odgovornost, ki je tukaj.

"Toda vprašamo se, kje na svetu so dane socialistične organizacije in njih glasila brez boja za obnovit? Amerikanci kot Jugoslovani, Nemci kot Italijani, Franci kot Leti, Madžari kot Francos — vse imajo znako teles boje, da obravijo svoje socialistične organizacije in svoje časopise pri življenju: To, brezve in odgovornost, ki je tukaj.

"Toda vprašamo se, kje na svetu so dane socialistične organizacije in njih glasila brez boja za obnovit? Amerikanci kot Jugoslovani, Nemci kot Italijani, Franci kot Leti, Madžari kot Francos — vse imajo znako teles boje, da obravijo svoje socialistične organizacije in svoje časopise pri življenju: To, brezve in odgovornost, ki je tukaj.

"Toda vprašamo se, kje na svetu so dane socialistične organizacije in njih glasila brez boja za obnovit? Amerikanci kot Jugoslovani, Nemci kot Italijani, Franci kot Leti, Madžari kot Francos — vse imajo znako teles boje, da obravijo svoje socialistične organizacije in svoje časopise pri življenju: To, brezve in odgovornost, ki je tukaj.

"Toda vprašamo se, kje na svetu so dane socialistične organizacije in njih glasila brez boja za obnovit? Amerikanci kot Jugoslovani, Nemci kot Italijani, Franci kot Leti, Madžari kot Francos — vse imajo znako teles boje, da obravijo svoje socialistične organizacije in svoje časopise pri življenju: To, brezve in odgovornost, ki je tukaj.

"Toda vprašamo se, kje na svetu so dane socialistične organizacije in njih glasila brez boja za obnovit? Amerikanci kot Jugoslovani, Nemci kot Italijani, Franci kot Leti, Madžari kot Francos — vse imajo znako teles boje, da obravijo svoje socialistične organizacije in svoje časopise pri življenju: To, brezve in odgovornost, ki je tukaj.

"Toda vprašamo se, kje na svetu so dane socialistične organizacije in njih glasila brez boja za obnovit? Amerikanci kot Jugoslovani, Nemci kot Italijani, Franci kot Leti, Madžari kot Francos — vse imajo znako teles boje, da obravijo svoje socialistične organizacije in svoje časopise pri življenju: To, brezve in odgovornost, ki je tukaj.

"Toda vprašamo se, kje na svetu so dane socialistične organizacije in njih glasila brez boja za obnovit? Amerikanci kot Jugoslovani, Nemci kot Italijani, Franci kot Leti, Madžari kot Francos — vse imajo znako teles boje, da obravijo svoje socialistične organizacije in svoje časopise pri življenju: To, brezve in odgovornost, ki je tukaj.